

2025

SCIENTIFIC

Progress & Innovations

Vol. 28
N°3

Scientific Progress & Innovations

УДК 001

До 2022 року журнал виходив під назвою «Вісник Полтавської державної аграрної академії». У 2023 році журнал перереєстровано та перейменовано на «Scientific Progress and Innovation»

Засновник, редакція, видавець:

Полтавський державний аграрний університет.
Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції:
Серія ДК № 7933 від 13.09.2023 року

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації:
Серія КВ № 25459-15399 ПР від 09.03.2023 року

Рік заснування: 1998

Мова видання:

українська, англійська

Рекомендовано до друку та поширення через мережу Інтернет Вченою радою Полтавського державного аграрного університету
(протокол № 1 від 23 вересня 2025 року)

**Рішення Національної ради України
з питань телебачення і радіомовлення № 1554**
Ідентифікатор медіа – R30-03924

Науковий журнал включено до категорії Б Переліку наукових фахових видань України,

у яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора наук, кандидата наук та доктора філософії з сільськогосподарських, ветеринарних та технічних наук (наказ Міністерства освіти і науки України № 409 від 17.03.2020 р. та № 866 від 02.07.2020 р.)

101 – Екологія; 162 – Біотехнології та біоінженерія;
201 – Агрономія; 202 – Захист і карантин рослин;
204 – Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва; 211 – Ветеринарна медицина;
212 – Ветеринарна гігієна, санітарія і експертиза;
208 – Агроінженерія

Журнал представлено у міжнародних наукометричних базах даних, репозитаріях та пошукових системах:

Index Copernicus International, Bielefeld Academic Search Engine (BASE), Directory of open access scholarly resources (ROAD), Національна бібліотека України імені В.І.Вернадського, Національна наукова сільськогосподарська бібліотека НААН, Scientific & Scholarly Research Database (Scilit), Dimensions, Open Ukrainian Citation Index (OUCI), Google Scholar, Fatcat, Wikidata, Crossref, Електронний репозитарій Полтавського державного аграрного університету

Адреса редакції:

Полтавський державний аграрний університет,
36003, вул. Сковороди, 1/3, м. Полтава, Україна
e-mail: visnyk@pdau.edu.ua
http://www.pdau.edu.ua
https://doi.org/10.31210

UDC 001

Until 2022, the journal was published under the name "Bulletin of Poltava State Agrarian Academy". In 2023, the journal was re-registered and renamed "Scientific Progress and Innovation"

Founder, Editorial and Publisher:

Poltava State Agrarian University
Certificate of making a publishing house subject to the state register of publishers, manufacturers and distributors of publishing products:
Series DC No. 7933 of September 13, 2023

Certificate of state registration print mass media:
Series KV No. 25459-15399 PR of March 09, 2023

Year of foundation: 1998

Language edition:

Ukrainian, English

Recommended for printing and distribution via the Internet by the Academic Council of Poltava State Agrarian University
(Minutes No. 1 of September 23, 2025)

**Decision of the National Council
of Television and Radio Broadcasting of Ukraine No. 1554**
Media identifier – R30-03924

The scientific journal is included in category B of the List of scientific professional publications of Ukraine, in which the results of thesis papers for Doctor of Sciences, Candidate of Sciences, and Ph.D degrees in agricultural, veterinary, and technical sciences (Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine No. 409 of March 17, 2020 and №886 July 02, 2020)

101 – Ecology; 162 – Biotechnology and Bioengineering;
201 – Agronomy; 202 – Plant Protection and Quarantine;
204 – Technology of Production and Processing of Livestock Products; 211 – Veterinary Medicine;
212 – Veterinary hygiene, sanitation and examination;
208 – Agricultural Engineering

The journal is presented international scientometric databases, repositories and scientific systems:

Index Copernicus International, Bielefeld Academic Search Engine (BASE), Directory of open access scholarly resources (ROAD), Vernadsky National Library of Ukraine, National Scientific Agricultural Library, Scientific & Scholarly Research Database (Scilit), Dimensions, Open Ukrainian Citation Index (OUCI), Google Scholar, Fatcat, Wikidata, Crossref, Electronic repository of Poltava State Agrarian University

Editorial address:

Poltava State Agrarian University,
36003, 1/3, Skovorody str., Poltava, Ukraine
e-mail: visnyk@pdau.edu.ua
http://www.pdau.edu.ua
https://doi.org/10.31210

НАУКОВИЙ ЖУРНАЛ

Засновано 10 рудня 1998 р.
Періодичність випуску: 4 рази на рік

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Голова Редакційної ради

В. І. АРАНЧІЙ, к. екон. наук (Україна)

Головний редактор

О. О. ГОРБ, к. с.-г. наук, (Україна)

Заступники голови Редакційної ради

М. С. САМОЙЛІК, д. екон. наук, (Україна)

Т. О. ЧАЙКА, к. екон. наук (Україна)

Заступник головного редактора

П. В. ПИСАРЕНКО, д. с.-г. наук, (Україна)

ЧЛЕНИ РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ

Редакційна колегія з галузі СІЛЬСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО:

А. ДОЛГАНЬЧУК-ШЬРУДКА, док. габ. (Польща)

А. В. КАЛІНІЧЕНКО, д. с.-г. наук, (Україна, Польща)

І. В. КОРОТКОВА, к. хім. наук (Україна)

В. Ю. КРИКУНОВА, к. хім. наук (Україна)

М. М. МАРЕНИЧ, д. с.-г. наук, (Україна)

Н. М. ОПАРА, к. с.-г. наук, (Україна)

В. М. ПИСАРЕНКО, д. с.-г. наук, (Україна)

А. А. ПОЛІЩУК, д. с.-г. наук, (Україна)

С. В. ПОСПЕЛОВ, д. с.-г. наук, (Україна)

М. РАЙФУР, док. габ. (Польща)

Т. П. РОМАШКО, к. хім. наук (Україна)

А. О. ТАРАНЕНКО, к. с.-г. наук, (Україна)

А. М. ШОСТЯ, д. с.-г. наук, (Україна)

Редакційна колегія з галузі ВЕТЕРИНАРНА МЕДИЦИНА:

А. А. АНТИПОВ, к. вет. наук (Україна)

В. П. БЕРДНИК, д. вет. н. (Україна)

О. О. БОЙКО, к. біол. наук (Україна)

О. Б. ГРЕБЕНЬ, к. біол. наук (Україна)

В. О. ЄВСТАФ'ЄВА, д. вет. н. (Україна)

Б. П. КИРИЧКО, д. вет. н. (Україна)

Л. М. КОРЧАН, к. вет. наук (Україна)

О. В. КРУЧИНЕНКО, д. вет. наук (Україна)

Т. А. КУЗЬМІНА, к. біол. наук (Україна)

С. М. КУЛИНИЧ, д. вет. н. (Україна)

Т. П. ЛОКЕС-КРУПКА, к. вет. наук (Україна)

В. В. МЕЛЬНИЧУК, д. вет. наук (Україна)

О. Б. ПРИЙМА, к. вет. наук (Україна)

Редакційна колегія з галузі ТЕХНІЧНІ НАУКИ:

О. В. ГОРИК, д. тех. наук (Україна)

І. А. ДУДНИКОВ, к. тех. наук (Україна)

С. Б. КОВАЛЬЧУК, д. тех. наук (Україна)

О. М. КОСТЕНКО, д. тех. наук (Україна)

В. М. САКАЛО, к. тех. наук (Україна)

В. О. СУКМАНОВ, д. тех. наук (Україна)

В. О. ШЕЙЧЕНКО, д. тех. наук (Україна)

Члени Ради почесних членів:

А. БРЗОЗОВСКА, д. екон. наук (Польща)

З. ДАЦКО-ПІКІЄВІЧ, док. габ. (Польща)

О. ПЕРЕХОЖУК, д. екон. наук (Німеччина)

В. М. САМОРОДОВ, заслужений винахідник України (Україна)

Назва, концепція, зміст і дизайн «*Scientific Progress & Innovations*» є інтелектуальною власністю Полтавського державного аграрного університету й охороняється Законом України «Про авторські та суміжні права». Матеріали друкуються мовою оригіналу. У разі передрукування посилання на «*Scientific Progress & Innovations*» є обов'язковим.

Редакція залишає за собою право на редагування текстів, яке не змінює позиції автора.

Автор несе відповідальність за фактичний виклад матеріалу.

SCIENTIFIC JOURNAL

Year of establishment: Since December 10, 1998.
Publication frequency: 4 times a year

EDITORIAL BOARD

Chief of Editorial Council

V. I. ARANCHIY, Cand. Econ. Sci. (Ukraine)

Editor-in-chief

O. O. GORB, Cand. Agr. Sci. (Ukraine)

Deputy Head of Editorial Council

M. S. SAMOILIK, Dr. Econ. Sci. (Ukraine)

T. O. CHAIKA, Cand. Econ. Sci. Professor (Ukraine)

Deputy Chief Editor

P. V. PYSARENKO, Dr. Agr. Sci. (Ukraine)

MEMBERS OF THE EDITORIAL COUNCIL

Editorial board in the field of AGRICULTURE:

A. DOLHANCZUK-SRODKA, Dr. hab. (Poland)

A. V. KALINICHENKO, Dr. Econ. Sci. (Ukraine, Poland)

I. V. KOROTKOVA, Cand. Chem. Sci. (Ukraine)

V. YU. KRYKUNOVA, Cand. Chem. Sci. (Ukraine)

M. M. MARENYCH, Dr. Agr. Sci. (Ukraine)

N. M. OPARA, Cand. Agr. Sci. (Ukraine)

V. M. PYSARENKO, Dr. Agr. Sci. (Ukraine)

A. A. POLISHCHUK, Dr. Agr. Sci. (Ukraine)

S. V. POSPIELOV, Dr. Agr. Sci. (Ukraine)

M. RAJFUR, Dr. hab. (Poland)

T. P. ROMASHKO, Cand. Chem. Sci. (Ukraine)

A. O. TARANENKO, Cand. Agr. Sci. (Ukraine)

A. M. SHOSTIA, Dr. Agr. Sci. (Ukraine)

Editorial Board in the field of VETERINARY MEDICINE:

A. A. ANTIPOV, Cand. Vet. Sci. (Ukraine)

V. P. BERDNYK, Dr. Vet. Sci. (Ukraine)

O. O. BOYKO, Cand. Biol. Sci. (Ukraine)

O. B. GREBEN, Cand. Biol. Sci. (Ukraine)

V. O. YEVSTAFIEVA, Dr. Vet. Sci. (Ukraine)

B. P. KYRYCHKO, Dr. Vet. Sci. (Ukraine)

L. M. KORCHAN, Cand. Vet. Sci. (Ukraine)

O. V. KRUCHYNNENKO, Dr. Vet. Sci. (Ukraine)

T. A. KUZMINA, Cand. Biol. Sci. (Ukraine)

S. M. KULYNYCH, Dr. Vet. Sci. (Ukraine)

T. P. LOKES-KRUPKA, Cand. Vet. Sci. (Ukraine)

V. V. MELNYCHUK, Dr. Vet. Sci. (Ukraine)

O. B. PRIJMA, Cand. Vet. Sci. (Ukraine)

Editorial Board in the field of TECHNICAL SCIENCES:

O. V. HORYK, Dr. Tech. Sci. (Ukraine)

I. A. DUDNIKOV, Cand. Tech. Sci. (Ukraine)

S. B. KOVALCHUK, Dr. Tech. Sci. (Ukraine)

O. M. KOSTENKO, Dr. Tech. Sci. (Ukraine)

V. M. SAKALO, Cand. Tech. Sci. (Ukraine)

V. O. SUKMANOV, Dr. Tech. Sci. (Ukraine)

V. O. SHEICHENKO, Dr. Tech. Sci. (Ukraine)

Members of Council:

A. BRZOZOWSKA, Dr. Econ. Sci. (Poland)

Z. DACKO-PIKIEWICZ, Dr. hab. (Poland)

O. PEREKHOZHUK, Dr. Econ. Sci. (Germany)

V. M. SAMORODOV, Honored inventor of Ukraine (Ukraine)

The title, conception, content, and design of the “*Scientific Progress & Innovations*” are intellectual property of Poltava State Agrarian University and are protected by the Law of Ukraine “On Copyright and Related Rights.” Materials are published in original language. In case of reprinting, the reference to the “*Scientific Progress & Innovations*” is compulsory.

Editorial stuff reserves the right to edit the texts without changing author's attitude.

The author is responsible for the factual account of material.

Сільське господарство. Рослинництво		6	Agriculture. Plant growing	
Бараболя О. В., Яновський Р. О. Вплив строків сівби та норм висіву на врожайність і показники якості зерна пшениці м'якої озимої за кліматичних змін в умовах Північного Степу України		6	Barabolia O., Yanovskyi R. The impact of sowing dates and seeding rates on the yield and grain quality of winter bread wheat under climate change conditions in the Northern Steppe of Ukraine	
Тирус М. Л., Лихочвор В. В., Косилович Г. О. Ефективність захисту посівів амаранту від хвороб грибкової етіології		14	Tyrus M., Lykhochvor V., Kosylovych H. Effectiveness of protecting amaranth crops from fungal diseases	
Єремко Л. С., Кирлиця А. О. Вплив біо- та мінеральних добрив на урожайність зерна кукурудзи		19	Yeremko L., Kyrlytsia A. The effect of bio- and mineral fertilizers on corn grain yield	
Шулещенко В. А. Вплив хімічних і біологічних препаратів на розвиток хвороб нуту (<i>Cicer arietinum</i> L.) в умовах Лісостепу України		25	Shuleshchenko V. The effect of chemical and biological agents on chickpea (<i>Cicer arietinum</i> L.) disease development in the Forest-Steppe of Ukraine	
Овсяник О. О., Маренич М. М. Формування урожайності конопель посівних (<i>Cannabis sativa</i> L.) залежно від забур'яненості посівів		32	Ovsianyk O., Marenych M. The formation of hemp (<i>Cannabis sativa</i> L.) yield capacity depending on the sown areas weed infestation	
Бараболя О. В., Євлаш В. В. Сортова оптимізація пшениці озимої для підвищення урожайності та покращення якості зерна в умовах Лівобережного Лісостепу України		37	Barabolia O., Yevlash V. Varietal optimization of winter wheat for increasing yield and improving grain quality under the conditions of the Left-Bank Forest-Steppe of Ukraine	
Білик О. М., Писаренко В. М., Поспелова Г. Д., Коваленко Н. П. Моніторинг колекції дендрологічного парку «Устимівський» з метою виявлення шкودочинних об'єктів		45	Bilyk O., Pysarenko V., Pospelova G., Kovalenko N. Monitoring the collection of the Ustimivskyi Dendrological Park for detection of harmful agents	
Дорошенко В. П., Оніпко В. В. Технології Strip-Till і Verti-Till у контексті мінімізації обробітку ґрунту		51	Doroshenko V., Onipko V. Strip-Till and Verti-Till Technologies in the context of soil tillage minimization	
Мушинський А. А., Оніпко В. В. Агробіологічна оцінка строків і способів сівби кукурудзи на зерно		56	Mushinsky A., Onipko V. Agrobiological evaluation of sowing dates and techniques for grain corn	
Білявська Л. Г., Діянова А. О., Горбатенко В. С. Насіннева продуктивність перспективних зразків сої за господарськими показниками в стресових умовах Лісостепу України		63	Biliavska L., Diyanova A., Horbatenko V. Seed productivity of promising soybean samples according to economic indicators under stressful conditions of the Forest-Steppe zone of Ukraine	
Самородов В. М., Поспелов С. В. Особливості активності аглютининів у жіночих і чоловічих рослинах гінкго дволопатевого (<i>Ginkgo biloba</i> L.)		69	Samorodov V., Pospelov S. The peculiarities of agglutinins' activity in male and female plants of Ginkgo biloba (<i>Ginkgo biloba</i> L.)	
Мищенко О. В., Пономаренко Ю. О. Сучасні інноваційно-інтенсивні технології у розвитку аграрного сектору України		74	Mishchenko O., Ponomarenko Y. Modern innovation-intensive technologies in the development of Ukraine's agricultural sector	
Оніпко В. В., Поспелов С. В., Поспелова Г. Д., Коваленко Н. П. Біологічні механізми інвазійності <i>Ambrosia artemisiifolia</i> L. та інноваційні підходи контролю		79	Onipko V., Pospelov S., Pospelova H., Kovalenko N. Biological mechanisms of invasiveness of <i>Ambrosia artemisiifolia</i> L. and innovative control approaches	
Коваленко Н. П., Поспелова Г. Д., Писаренко В. М., Гіболенко І. В. Ясенева смарагдова вузькотіла златка (<i>Agrilus planipennis</i>) як потенційно небезпечний карантинний шкідник дендрофлори України		85	Kovalenko N., Pospelova G., Pysarenko V., Hibolenko I. Emerald ash borer (<i>Agrilus planipennis</i>) as a potentially dangerous quarantine pest of Ukraine's dendroflora	
Романко В. О., Дудинська А. Т. Акарицидна дія фтористого сульфуриду		91	Romanko V., Dudynska A. Acaricidal effect of sulfuranyl fluoride	
Кравченко В. С., Полторецька Н. М., Кононенко Л. М., Вишневська Л. В., Климович Н. М. Різноманітність насіння, оцінка фракційного складу та маси тисячі насінин сої залежно від сортового складу		98	Kravchenko V., Poltoretska N., Kononenko L., Vyshnevskaya L., Klymovych N. Seed heterogeneity, fractional composition and thousand seed weight of soybean depending on varietal composition	
Дудка Р. О., Оніпко В. В. Урожайність і якість пшениці озимої залежно від строків і способів сівби: огляд світового та вітчизняного досвіду		103	Dudka R., Onipko V. Yield and quality of winter bread wheat depending on sowing dates and methods: a review of global and domestic experience	
Кадхем В. А., Хусейн К. А., Абуд А. Х. Вплив спалювання рослинних залишків на показники кількості мікоризних грибів у ґрунті, активності уреаз та процесу проростання бобів машу звичайного (<i>Vigna radiata</i> (L.) R.Wilczek)		109	Kadhew W. A., Hussein K. A., Abud, A. H. Impact of burning crop residues on mycorrhizal fungi in soil, urease activity, and mung bean (<i>Vigna radiata</i> (L.) R. Wilczek)	
Екологія		116	Ecology	
Писаренко В. М., Піщаленко М. А., Скляр С. С., Вовк Є. В. Видовий склад, біоекологічні особливості та динаміка чисельності шкідників багаторічних бобових трав		116	Pysarenko V., Pischalenko M., Skliar S., Vovk E. Species composition, bioecological characteristics, and population dynamics of pests of perennial leguminous grasses	
Писаренко В. М., Піщаленко М. А., Кріпак А. В., Логвиненко В. В., Голтвяниця Т. О. Агроекологічні особливості комплексу багатодітних шкідників агроценозів пшениці		121	Pysarenko V., Pischalenko M., Kripak A., Lohvynenko V., Holtvianytzia T. Agroecological characteristics of the polyphagous pest complex in wheat agroecosystems	
Сільське господарство. Тваринництво		128	Agriculture. Animal breeding	
Меженський Г. В., Усенко С. О., Кузьменко Л. М., Луник Ю. М., Шаферівський Б. С., Львченко М. О., Бабко А. С., Щоткевич Ю. І. Ефективність двофазового дорощування порослят після рідкої годівлі в підсисний період		128	Mezhensky G., Usenko S., Kuzmenko L., Lunyk Yu., Shaferivskiy B., Ichenko M., Babko A., Shchotkevych Yu. Effectiveness of two-phase growing of piglets after liquid feeding in the feeding period	
Ващенко П. А., Слинко В. Г., Шаферівський Б. С., Мироненко О. І., Фесенко О. Г. Роль козівництва у забезпеченні продовольчої безпеки в умовах кліматичних змін		140	Vashchenko P., Slynko V., Shaferivskiy B., Myronenko O., Fesenko O. The role of goat farming in ensuring food security in the context of climate change	
Шостя А. М., Шпірна І. Г. Вплив тривалості попередньої лактації на відтворювальні якості свиноматок великої білої та ландрас порід за чистопородного їх розведення		146	Shostya A., Shpirna I. Influence of previous lactation duration on the reproductive performance of Large White and Landrace sows under purebred breeding	
Садовий А. А., Герасимчук В. М., Лихач В. Я., Усенко С. О., Шоста А. М., Зламанюк Л. М., Чепіл Л. В., Кузьменко Л. М., Щербатюк Н. В., Маховий О. Г. Оптимізація мікроклімату приміщень у літній період за допомогою системи випарного охолодження та його вплив на фізіологічний стан та продуктивність свиноматок і порослят		157	Sadovyi A., Herasymchuk V., Lykhach V., Usenko S., Shostia A., Zlamanyuk L., Chepil L., Kuzmenko L., Shcherbatiuk N., Makhoviy O. Optimization of the microclimate of premises in the summer period using an evaporative cooling system and its effect on the physiological condition and productivity of pigs and piglets	
Карбан Ю. В., Шостя А. М. Якість молока і сиру від кіз української та литовської селекції		167	Karban Y., Shostya A. The quality of milk and cheese from goats of Ukrainian and Lithuanian breeding	

Котелевич В. А., Пінський О. В., Гуральська С. В., Гончаренко В. В., Буднік Т. С. Ветеринарно-санітарна оцінка якості та безпечності продовольчої сировини і харчових продуктів в Житомирській області у 2024 році	175	Kotelevych V., Pinsky O., Huralska S., Honcharenko V., Budnik T. Veterinary and sanitary assessment of the quality and safety of food raw materials and products in the Zhytomyr region, 2024
Панасова Т. Г., Киричко Б. П. Особливості лікування молочних корів за субклінічного ендометриту	181	Panasova T., Kyrychko B. The peculiarities of dairy cows' treatment for subclinical endometritis
Ковальчук О. О., Томчук В. А., Данчук В. О., Карповський В. В., Карповський П. В., Мельничук В. В. Вуглеводнево-ліпідний обмін в організмі поросят за дії наносполук феруму та германію	187	Kovalchuk O., Tomchuk V., Danchuk V., Karpovskiy V., Karpovskiy P., Melnychuk V. Carbohydrate-lipid metabolism in piglets exposed to iron and germanium nano-compounds
Петруненко А. П. Випробування акарицидної активності сучасних хімічних засобів відносно імаго кліщів <i>Dermanyssus gallinae</i> у лабораторних умовах	193	Petrushenko A. Testing the acaricidal activity of modern chemical agents against <i>Dermanyssus gallinae</i> mites in laboratory conditions
Корчан Л. М., Корчан М. І. Підвищення якості і ефективності зажиттєвого кількісного гельмінтоларвоскопічного дослідження дрібної рогатої худоби на наявність легеневих нематодозів	198	Korchan L., Korchan M. Raising the quality and effectiveness of lifetime quantitative helminthic and larvoscopy examination of small ruminants for the presence of lung nematodoses
Вус У. М., Гутій Б. В., Сачук Р. М., Кушнір В. І. Вивчення токсичності препарату "Девівіт Карнітін" за тривалого внутрішньошлункового застосування	205	Vus U., Gutyj B., Sachuk R., Kushnir V. Study of the toxicity of the drug "Devivit Carnitine" during prolonged intragastric administration
Бучковська Г. А., Віщур О. І., Мельничук В. В., Четет О. М., Горбатюк О. І., Рубленко І. О., Піщанський О. В., Баланчук Л. В., Жовнір О. М. Ідентифікація <i>Bacillus amyloliquefaciens</i> , виділених від перепелів, та відбір перспективних штамінів за основними типовими властивостями	210	Buchkovska H., Vishchur O., Melnychuk V., Chechet O., Gorbatiuk O., Rublenko I., Pishchanskyi O., Balanchuk L., Zhovnir O. Identification of <i>Bacillus amyloliquefaciens</i> isolated from quails and selection of promising strains based on the main typical properties
Киричко Б. П., Дмитренко Н. І., Шепель К. Ю., Панасова Т. Г. Порівняльна ефективність методів лікування собак, хворих на піодермію	217	Kyrychko B., Dmytrenko N., Shepel K., Panasova T. Comparative effectiveness of treatment methods for dogs suffering from pyoderma
Козачок В. В., Яценко І. В. Загальні організаційні положення з питань призначення та проведення судово-ветеринарної експертизи за ушкодження тварин гострими знаряддями	222	Kozachok V., Yatsenko I. General organizational provisions concerning the set and conduct of forensic veterinary expert examinations in case of animal injuries inflicted with sharp-pointed instruments
Калюжний Н. В., Кручиненко О. В. Поширення бабезіозу собак та фактори ризику у місті Полтава, Україна	234	Kaliuzhnyi N., Kruchynenko O. The spread of canine babesiosis and risk factors in the city of Poltava, Ukraine.
Кот Т. Ф., Гуральська С. В., Сокульський І. М., Зайка С. С., Ковальчук Ю. В., Гришук Г. П., Євтух Л. Г. Сучасні методи візуалізації у вивченні та діагностиці захворювань молочних залоз тварин	239	Kot T., Huralska S., Sokulskiy I., Zaika S., Kovalchuk Yu., Gryshchuk G., Yevtuh L. Modern methods of visualization in the study and diagnostics of animal mammary glands diseases
Первий А. О., Євстаф'єва В. О. Зміни біохімічних показників сироватки крові у інвазованих токсикарами котів за різних показників інтенсивності інвазії	245	Perviy A., Yevstafieva V. Changes in blood serum biochemical indicators in toxocara infested cats with different indicators of invasion intensity
Білий Д. Д., Склярів П. М., Масюк Д. М., Самойлюк В. В., Лещова М. О., Вакулик В. В., Маслюк С. М. Аналітична оцінка схем знеболювання за стоматологічних хвороб у собак	250	Bilyi D., Skliariv P., Masiuk D., Samoiliuk V., Lieshchova M., Vakulik V., Masliuk S. Analytical evaluation of anesthesia regimens for dental diseases in dogs
Супруненко К. В., Дмитренко Н. І., Карішева Л. П., Слинько В. Г. Вплив внутрішньом'язового введення препарату «Тривіт» на вміст білків у сироватці крові кобил за дефіциту у раціоні поживних нутрієнтів	256	Suprunenko K., Dmytrenko N., Karysheva L., Slynko V. The effect of intramuscular administration of "Tryvit" preparation on protein content in the blood serum of mares in case of nutrients' deficit in the ration
Нікітан А. Д. Діагностична ефективність проведення пасивної флоатації при дипілідіозі собак	262	Nikitani A. Diagnostic effectiveness of conducting passive flotation in case of canine dipylidiasis
Кручиненко О. В., Замазій А. А., Петренко М. О., Лаврінченко І. В., Хиль А. М. Порівняння антимікробної активності рослинних настоянок та хімічних дезінфікуючих засобів	267	Kruchynenko O., Zamazyi A., Petrenko M., Lavrinenko I., Khyli A. Comparison of antimicrobial activity of plant tinctures and chemical disinfectants
Рудяшко В. С. Поширення поєднаної патології печінки і нирок у собак в місті Полтава	272	Rudyashko V. Spread of combined liver and kidney pathology in dogs in the city of Poltava
Дмитренко Н. І., Канівець Н. С., Кравченко С. О., Карішева Л. П., Зариський С. М., Дев'ятко О. С. Діагностика дерматитів та застосування препаратів на рослинній основі у лікуванні собак	277	Dmytrenko N., Kanivets N., Kravchenko S., Karysheva L., Zarytskyi S., Deviatko O. Diagnostics of dermatites and use of plant-based preparations in the treatment of dogs
Криворученко Д. О. Зміни в сироватці крові інвазованих собак за різнокомпонентних мікстинвазій	285	Kryvoruchenko D. Changes in the blood serum of dogs infested with different components' mixed invasions
Киричко Б. П., Шепель К. Ю. Особливості анестезіологічного забезпечення й техніки хірургічних втручань у щурів	290	Kyrychko B., Shepel K. Peculiarities of anesthetic provision and techniques of surgical interventions in rats
Аль-Масуді Х. Н. Антиоксидантні властивості L-карнітину за умови експериментального токсичного ураження кролів ацетамінофеном (парацетамолом)	295	Al-Masoudy H. N. Antioxidant effect of L-carnitine on experimentally induced acute toxic lesion of rabbits with Acetaminophen (paracetamol)
Климаєв А. Р. Біохімічні показники сироватки крові корів за наявності гнійних уражень в ділянці пальця	300	Klymas A. Biochemical indicators of cows' blood serum at lesions in the hoof area
Махді Х. Т. Протективні властивості спиртового екстракту листя <i>Moringa oleifera</i> за умови експериментального токсикозу щурів хлоридом алюмінію	305	Mahdi H. T. Protective efficacy of ethanolic <i>Moringa oleifera</i> leaf extract against aluminum chloride-induced toxicity in male rats
Делейчук О. П., Кравченко С. О. Поширення патології печінки та нирок у котів у м. Полтава	311	Deleichuk O., Kravchenko S. Spread of kidney and liver pathology in cats in the city of Poltava
Євстаф'єва В. О., Коляка М. А., Мельничук В. В., Канівець Н. С. Ефективність зажиттєвої копрооскопії при лабораторній діагностиці нематодозів травного тракту курей	315	Yevstafieva V., Koliaka M., Melnychuk V., Kanivets N. Efficacy of lifetime coproscopy at laboratory diagnostics of the digestive tract nematodoses of chickens
Аль-Нуаймі А. Дж., Махді З. С., Рахі Т. С., Імамз Н. А. А., Джавад М. Н. Вплив бісфенолу на гематологічні показники та концентрацію репродуктивних гормонів у самців кролів місцевих порід	320	Al-Nuaimi A. J., Mahdi, Z. S., Rahi, T. S., T., Imams, N. A. A., & Jawad, M. N. The effect of bisphenol on blood parameters and reproductive physiology status in male local breed rabbits
Передера Р. В., Арістова О. В. Лікування окремих хірургічних випадків у коней в умовах кінно-спортивного комплексу Ірландії	324	Peredera R., Aristova O. Treatment of separate surgical cases in horses in the conditions of horse sports complex of Ireland
Мельничук В. В., Гаврик Б. А. Ефективність способу виготовлення мікропрепаратів з білх <i>Ctenocephalides felis</i> , що паразитують у котів	331	Melnichuk V., Havryk B. The efficacy of the method for producing micro-preparations from <i>Ctenocephalides felis</i> fleas, which parasitize on cats

Хвостенко Д. В., Горбенко О. В.
Вплив конструктивних параметрів приводу комбайна на продуктивність збирання зерна кукурудзи

236

Khvostenko D., Gorbenko O.
The influence of combine drive design parameters on corn grain harvesting efficiency

Effectiveness of two-phase growing of piglets after liquid feeding in the feeding period

G. Mezhenykyi¹ | S. Usenko² | L. Kuzmenko² | Yu. Lunyk³ | B. Shaferivskiy² | M. Ilchenko² | A. Babko² | Yu. Shchotkevych³

Article info

Correspondence Author
M. Ilchenko
E-mail:
maria.ilchenko@pdaa.edu.ua¹ Sumy National Agrarian University, 160 Herasyama Kondratieva str., Sumy, 4000, Ukraine² Poltava State Agrarian University, Skovoroda Str., 1/3, Poltava, 36000, Ukraine³ Stepan Gzhytskyi National University of Veterinary Medicine and Biotechnologies, Pekarska St., 50, Lviv, 79010, Ukraine**Citation:** Mezhenykyi, G., Usenko, S., Kuzmenko, L., Lunyk, Yu., Shaferivskiy, B., Ilchenko, M., Babko, A., & Shchotkevych, Yu. (2025). Effectiveness of two-phase growing of piglets after liquid feeding in the feeding period. *Scientific Progress & Innovations*, 28(3), 128–139. doi: 10.31210/spi2025.28.03.21

The aim of this study was to study the productive performance of piglets during rearing under single-phase and two-phase systems with changing feeding types, as well as to assess the economic efficiency of such systems. It was established that in the first rearing phase, an inverse relationship was observed between the duration of the period and the magnitude of relative gains, whereas in the second phase, relative gains increased with longer duration. At the same time, the overall impact of these changes on the total relative gains for the entire rearing period was insignificant and ranged from 0.2–1.6 %. It has been shown that the average daily gains for the entire rearing period largely depended on animal relocation and did not differ significantly among the control groups. Due to the differences in piglet mass at the beginning of the first and second phases, under dry feeding, the average daily gains decreased with increasing duration, whereas under liquid feeding, they increased with shorter duration. It was found that in the group of animals with single-phase rearing, without transportation or changes in the feeding method, the highest average live weight per head at the end of rearing was obtained – 29,1 kg, the highest absolute gain of one head for the entire rearing period – 22,85 kg, the highest survival rate of piglets – 98,93 % and the highest average daily gain – 466 g. These indicators were higher compared to animals that were transported to another site during the growing-up period, with a change in feeding method from dry to liquid. At the same time, in this group of piglets the average daily feed consumption did not exceed that of the others, and the feed conversion and feed cost per 1 kg of gain were the lowest compared to the groups with two-phase growing-up. Despite nearly identical rearing costs per piglet, the cost after finishing was only 0,3–0,6 % higher. However, due to the higher live weight after finishing, the selling price of one head was 1,4–2,1 % higher compared to the groups of animals with two-phase rearing. This resulted in a 3,4–6,7 % greater profitability of these animals than animals raised under the two-phase system. In turn, this contributed to an improvement in the profitability of raising animals with this feeding method by 1,05–2,43 %. At the same time, animals of the third and fourth groups, where the share of time using liquid feeding was 29 and 43 % of the entire growing period, respectively, demonstrated increased efficiency in producing a unit of live weight gain. This is reflected in lower operating costs and higher profitability per 1 kg of live weight.

Keywords: piglet, rearing, feed conversion, survival, gains, cost, income, profitability.

Ефективність двофазового дорощування поросят після рідкої годівлі в підсисний період

Г. В. Меженський¹ | С. О. Усенко² | Л. М. Кузьменко² | Ю. М. Луник³ | Б. С. Шаферівський² | М. О. Ільченко² | А. С. Бабко² | Ю. І. Щоткевич³¹ Сумський Національний аграрний університет, м. Суми, Україна² Полтавський державний аграрний університет, м. Полтава, Україна³ Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій імені С. З. Гжицького, м. Львів, Україна

Метою статті було дослідження продуктивних якостей поросят під час дорощування за однофазної та двофазної систем зі зміною типів годівлі, а також оцінка економічної доцільності таких систем. Встановлено, що в першій фазі дорощування спостерігалася обернена залежність між тривалістю періоду та величиною відносних приростів. Натомість у другій фазі зі збільшенням тривалості відносні прирости зростали. При цьому вплив цих змін на загальні відносні прирости за весь період дорощування був незначним і коливався в межах 0,2–1,6 %. Доведено, що середньодобові прирости за весь період дорощування здебільшого залежали від факту переміщення тварин і суттєво не відрізнялися у підконтрольних групах. Водночас, через різну масу поросят на початку першої та другої фаз дорощування, за сухого способу годівлі середньодобові прирости зменшувалися зі збільшенням тривалості цього періоду, а за рідкого – збільшувалися зі зменшенням його тривалості. Виявлено, що в групі тварин за однофазного дорощування, за відсутності перевезення тварин та зміни способу годівлі, було отримано найвищу середню масу однієї голови по закінченню дорощування – 29,1 кг, найбільший абсолютний приріст однієї голови за весь період дорощування – 22,85 кг, найвищий показник збереженості поросят – 98,93 % та найбільший середньодобовий приріст – 466 г. Ці показники були вищими порівняно з тваринами, які під час періоду дорощування мали перевезення на іншій майданчик зі зміною способу годівлі з сухого на рідкий. Одночасно, у цій групі поросят середньодобове споживання кормів не перевищувало споживання в інших групах, а конверсія корму та вартість кормів на 1 кг приросту були найменшими порівняно з групами за двофазного дорощування. У цій групі, за майже однакової собівартості дорощування одного підсвинка, його собівартість після завершення дорощування виявилась лише на 0,3–0,6 % вищою. Однак, завдяки вищій живій масі по завершенні процесу дорощування, реалізаційна ціна однієї голови була на 1,4–2,1 % вищою порівняно з групами тварин за двофазного дорощування. Це спричинило перевищення прибутковості цих тварин на 3,4–6,7 % над тваринами, вирощеними за двофазної системи. Своєю чергою, це посприяло покращенню рентабельності вирощування тварин із цим способом годівлі на 1,05–2,43 %. Водночас, тварини третьої та четвертої груп, де частка часу за використанням рідкої годівлі складала 29 та 43 % від усього періоду дорощування відповідно, демонстрували підвищену ефективність у виробництві одиниці приросту живої маси. Це відображається у найнижчій операційній собівартості дорощування та найвищій рентабельності отримання 1 кг живої маси.

Ключові слова: порося, дорощування, конверсія корму, збереженість, прирости, собівартість, дохід, рентабельність.**Бібліографічний опис для цитування:** Меженський Г. В., Усенко С. О., Кузьменко Л. М., Луник Ю. М., Шаферівський Б. С., Ільченко М. О., Бабко А. С., Щоткевич Ю. І. Ефективність двофазового дорощування поросят після рідкої годівлі в підсисний період. *Scientific Progress & Innovations*. 2025. № 28 (3). С. 128–139.

Вступ

Важливість етапу дорощування у виробництві свинини є беззаперечною, оскільки в цей період молодняк стикається зі значними стресовими факторами, що безпосередньо впливають на їхній добробут та продуктивність [11, 18]. Оптимальні умови утримання, зокрема мікроклімат, є критично важливими для забезпечення теплового комфорту, здоров'я дихальних шляхів та ефективного росту поросят [52, 54, 56]. Контроль температури, вологості повітря та ефективна вентиляція для видалення шкідливих газів є ключовими аспектами для підтримки високої продуктивності та запобігання респіраторним захворюванням.

Значне зростання кількості народжених поросят призводить до зменшення їхньої маси при народженні та відлученні [30, 35, 39, 62]. Поросята з меншою масою тіла при відлученні мають тенденцію до нижчої життєздатності, гірших показників росту та потребують більше часу для досягнення забійної кондиції [8, 14, 29, 36, 37, 41, 43–45, 55, 65]. Маса при постановці на дорощування є важливим індикатором подальшої продуктивності, впливаючи на швидкість росту, ризик захворювань, ефективність використання кормів та тривалість виробничого циклу.

Тривалість періоду дорощування також є важливим фактором, проте дослідження Vdovychenko et al., 2018 показали, що скорочення цього періоду може не впливати негативно на продуктивність. Тип підлоги в станку є ще одним значущим аспектом, що впливає на добробут та продуктивність поросят. Суцільна бетонна підлога може призводити до травм кінцівок, тоді як наявність підстилки сприяє більш природній поведінці [61]. Решітчасті полімерні підлоги показали кращі результати порівняно з бетонними [4, 17, 26, 31]. Забезпечення збагачувальних матеріалів, таких як солома чи іграшки, може знижувати рівень агресії та покращувати ріст поросят [5, 47, 63].

Забезпечення якісного корму а також постійного доступу до питної води є фундаментальним для росту [3, 16, 21]. Існують різні погляди на оптимальний тип годівлі (рідкий чи сухий) на етапі дорощування [1, 2, 25, 34, 38, 40, 42, 49, 59, 66]. Важливим є також достатній фронт годівлі для забезпечення рівномірного споживання корму [12, 64]. Генотип, стать та пора року також впливають на продуктивність поросят [22–24, 33, 50].

Щільність посадки поросят є критично важливим фактором для мінімізації стресу та агресії [10, 19]. Недостатня площа призводить до підвищення рівня стресу та агресивних взаємодій. Розрахунок площі станка зазвичай базується на максимальній масі тварин, проте швидкий ріст сучасних генотипів може призводити до необхідності коригування площі протягом періоду дорощування [39].

У практиці виділяють однофазне (традиційне) та багатофазне (прогресивне) утримання поросят на дорощуванні [11]. Багатофазне утримання передбачає переміщення поросят між різними виробничими секціями зі збільшенням площі відповідно до їхнього віку та маси. Ця система набула значного поширення

у світі [56, 57]. Важливою відмінністю між цими двома системами є підхід до годівлі та утримання. Однофазне дорощування характеризується утриманням поросят в одному приміщенні протягом усього періоду дорощування, часто з поступовим коригуванням раціону відповідно до їхнього віку та ваги [20, 61], але без зміни типу годівлі чи значного перегрупування. На противагу цьому, багатофазне дорощування передбачає не лише зміну площі утримання, але й часту зміну раціонів, а іноді й типу годівлі (рідкий на сухий або навпаки) у зв'язку з переміщенням поросят між різними фермами або секціями, які можуть бути обладнані різними системами годування [58, 67]. Таким чином, багатофазне утримання забезпечує більш динамічне пристосування умов утримання та годівлі до фізіологічних потреб поросят на різних етапах їхнього розвитку, що потенційно може призвести до кращих показників продуктивності та добробуту.

Водночас багатофазне дорощування поросят, що включає переміщення між різними фермами, часто супроводжується зміною способу годівлі, що може мати значний вплив на їхню ефективність [53, 55, 58]. Як переміщення, так і зміна системи годівлі є стресовими факторами для поросят [28, 48], що може призводити до зниження темпів росту та погіршення загального стану здоров'я [59]. Адаптація до нових умов годівлі, утримання та менеджменту потребує часу, протягом якого продуктивність тварин може бути зниженою.

Крім того, процес переміщення підвищує ризик виникнення інфекційних захворювань через тимчасове пригнічення імунної системи поросят [27, 51]. Це робить їх більш сприйнятливими до різних патогенів, що може негативно вплинути на їхній ріст та ефективність використання кормів.

Традиційне однофазне дорощування, як правило, передбачає утримання поросят в одному приміщенні до моменту переведення на відгодівлю без зміни типу годівлі [32, 60]. Коригується лише поживність та об'єм раціонів відповідно до вікових потреб тварин. На відміну від цього, багатофазне утримання може включати перехід від рідкого корму на ранніх етапах до сухого на пізніших, або навпаки, залежно від наявного обладнання на кожній виробничій ділянці [15, 46].

Дослідження щодо порівняльної ефективності однофазного та багатофазного дорощування з акцентом на змінні типи годівлі є важливими для оптимізації виробничих процесів. Виробникам необхідно зважувати потенційні переваги багатофазного утримання, такі як зменшення площ під дорощування та покращення біобезпеки за рахунок розділення тварин за віковими групами, з потенційними негативними наслідками стресу від переміщення та зміни корму.

Наразі існує потреба в подальших дослідженнях, спрямованих на визначення оптимальної тривалості кожної фази багатофазного дорощування та розробку стратегій мінімізації стресу, пов'язаного з переміщенням та зміною типу годівлі. Вивчення впливу різних комбінацій типів годівлі на різних етапах багатофазного дорощування на продуктивність,

здоров'я та економічну ефективність виробництва є особливо актуальним. Результати таких досліджень допоможуть виробникам приймати обґрунтовані рішення щодо вибору оптимальної системи дорощування поросят.

Мета дослідження

Мета роботи – дослідження продуктивних якостей поросят під час дорощування за однофазної та двофазної систем зі зміною типів годівлі, а також оцінка економічної доцільності таких систем

Матеріали і методи

З метою вивчення продуктивних якостей та економічної доцільності багатofазної системи вирощування поросят, з травня 2024 року щотижня

Таблиця 1

Схема досліду

Показник	Група поросят та її призначення			
	I	II	III	IV
Кількість поросят на початок дослід, гол.	2800	2800	2800	2800
Породність поросят	♀(Л×ВБ)×♂ PIC-337			
Вік поросят при постановці на дорощування, діб	21			
Спосіб підгодівлі поросят в підсисний період	рідким заміником молока Opticare Milk			
Тривалість першої фази дорощування, діб	49,00	42,00	35,00	28,00
Тривалість другої фази дорощування, діб	0,00	7,00	14,00	21,00
Тривалість всього періоду дорощування, діб	49	49	49	49
Спосіб утримання поросят під час обох фаз дорощування	підлогово-станковий на повністю щільній підлозі по 50 голів в станку			
Спосіб годівлі поросят в першій фазі дорощування	сухими гранульованими комбікормами			
Спосіб годівлі поросят в другій фазі дорощування	рідкими повнораціонними комбікормами			
Вік поросят по завершенню дорощування, діб	71			

Цей же корм застосовувався для всіх піддослідних поросят на початковому етапі дорощування, поки вони не досягали 9 кг живої маси. Потім їхнє харчування змінювалося на другий престаартерний корм (для ваги 9–12 кг) того самого виробника, який вони вживали до досягнення 12 кг. Після того, як кожна група досягала визначеної ваги, що фіксувалося шляхом зважування в контрольних станках, тварин переводили на стартерні корми «Старт 12–25», які використовувалися до етапу відгодівлі.

Усі піддослідні поросята під час першої фази дорощування отримували сухі повнораціонні комбікорми зазначених рецептур із самогодівниць. Ці годівниці були змонтовані на спільній бічній перегородці двох станків, забезпечуючи фронт годівлі 2,5 см на кожне поросля. Облік спожитих кормів усіх видів здійснювався за допомогою торсійних ваг, встановлених у змішувачах корму.

Впродовж перших п'яти днів після переведення на дорощування, окрім вільного доступу до сухого комбікорму в самогодівницях, поросятим цих груп згодовували рідку кормову суміш. Цю суміш готували, змішуючи три частини теплої води з однією частиною комбікорму, і подавали у додаткових годівницях, тимчасово розміщених у станках з розрахунку 8 см довжини годівниці на одну голову.

Після відлучення та переведення на етап дорощування, поросят усіх експериментальних груп розміщували в станках по 50–55 голів. У кожному

(по четвергах) під час відлучення 21-добових поросят від свиноматок формували групи по 2800 голів. При переведенні на етап дорощування кожену групу піддавали зважуванню.

У досліді задіяно гібридне поголів'я, одержане від свиноматок порід велика біла та ландрас (англійська селекція) і кнурів синтетичної лінії PIC 337 аналогічного походження. Експеримент проводили згідно зі схемою, наведеною у *таблиці 1*.

У підсисний період, починаючи з другої доби життя, всі поросята в дослідних групах отримували рідкий заміник молока Opticare Milk через систему подачі Cullina Mix Pro. З сімнадцятої доби їх почали підгодовувати сухим престаартерним комбікормом «Superior Shield Neonatal» (для ваги 0–9 кг), який знаходився у переносних годівницях, прикріплених до підлоги станка для опоросу.

станку підлога була повністю щільною, а площа утримання становила 0,33 м² на одну тварину. Для обігріву кожний станок обладнувався брудером, площею 0,04 м² на поросля. Вентиляцію приміщень забезпечувала система рівномірного тиску від компанії Big Dutchman, а параметри мікроклімату контролювалися автоматизованим процесором. Для напування використовувалися чашкові поїлки, встановлені на висоті 12 см, з розрахунку одна поїлка на 10 поросят.

При переведенні на дорощування, у кожній групі після сортування поросят було виділено по чотири контрольні станки, розміщені в центральній частині приміщення для репрезентації середньої живої маси поросят у групі. У день початку дорощування всі поросята в контрольних станках були індивідуально зважені, після чого в кожному з них було забезпечено однакове співвідношення самців і самок. Для подальшої ідентифікації всім тваринам у контрольних станках було прикріплено індивідуальні номерні бирки.

За таких умов утримання, поросята першої групи залишалися впродовж усього періоду дорощування. Натомість їхні аналоги з другої, третьої та четвертої груп були переведені на другу фазу дорощування на 42-гу, 35-ту та 28-му добу цього періоду відповідно, в ідентичні станки цеху дорощування № 5, де приміщення для дорощування в цехах № 1 та № 5 мали однакові умови утримання, але відрізнялися

системою годівлі. Відповідно до присвоєних номерів, поросят із контрольних станків знову зважували при їхньому переведенні на другу фазу дорощування.

Після переведення на другу фазу дорощування, поросята дослідних груп отримували ті самі корми, але у вигляді рідкої суміші. Ця суміш готувалася шляхом змішування однієї частини корму з 2,8 частинами води та подавалася 22 рази на добу за допомогою кормової системи Megamix. Доставка корму до годівниць здійснювалася через кормопроводи, а фронт годівлі на одне пороса становив 8 см, що повністю забезпечувало потреби всіх тварин у кормі протягом доби. Водночас, на відміну від інших піддослідних тварин, їхні аналоги з першої контрольної групи протягом усього періоду дорощування отримували сухі корми тих самих рецептур.

Утримання піддослідних тварин та здійснення всіх ветеринарно-санітарних процедур протягом експерименту відбувалися відповідно до єдиного протоколу, що відповідав європейським (регламент ЄС 288/96) та національним стандартам у сфері добробуту свиней [6, 7, 13]. Протягом усього дослідного періоду проводився постійний нагляд за станом здоров'я поросят, реєструвалися випадки падежу, встановлювалися їхні причини та визначалася маса загиблих тварин.

На основі даних зважування контрольних станків у кожній піддослідній групі, обліку спожитих кормів та щоденної реєстрації вибуття тварин, розраховувалися такі показники, як середньодобове споживання корму, коефіцієнт конверсії корму, рівень збереженості поголів'я, жива маса тварин при

переведенні на наступний етап дорощування, а також кількість і маса вибулих тварин з кожної групи. Біометричні показники для контрольних станків визначалися за результатами індивідуального зважування. Статистичний аналіз отриманих результатів проводився з використанням методів, описаних у праці [9], за допомогою персонального комп'ютера та програмного забезпечення MS Excel.

Результати та їх обговорення

Як видно з результатів дослідження, представлених у **таблиці 2**, на початок дослідів маса поросят усіх чотирьох піддослідних груп відрізнялася незначно, в межах статистичної похибки. По завершенню першої фази дорощування спостерігалися значні розбіжності, пов'язані з тривалістю цієї фази. Логічно, найвищою маса виявилася у тварин контрольної групи, де перший період дорощування становив 49 днів, а найменшою – у їхніх аналогів з четвертої групи, де тривалість першої фази склала 28 днів.

Загалом, по завершенню дорощування, у віці 71 добу, найвищу масу мали тварини контрольної групи, в яких не було перегрупування та переведення під час періоду дорощування. Водночас тварини другої групи, яких перевели із сухої годівлі на першій фазі дорощування на рідку в останній тиждень, поступилися аналогам контрольної групи на 0,4 кг, тварини третьої групи – на 0,6 кг, а четвертої – на 0,4 кг. У свою чергу, підсвинки третьої групи мали по завершенню дорощування на 0,2 кг меншу масу порівняно з аналогами другої та четвертої груп.

Таблиця 2

Динаміка живої маси поросят на дорощуванні

Показник	Група та її призначення			
	I (контрольна)	II (дослідна)	III (дослідна)	IV (дослідна)
Група поросят				
Тривалість першої фази дорощування, днів	49	42	35	28
Тривалість другої фази дорощування, днів	0	7	14	21
Частка періоду другої фази в загальній тривалості дорощування, %	0	14	29	43
Середня маса однієї голови при постановці на дослід, кг	6,25±0,11	6,23±0,13	6,29±0,17	6,19±0,10
Середня маса по завершенні першої фази дорощування, кг	29,1±0,21	24,4±0,23	20,2±0,19	17,4±0,13
Вік поросят по завершенні дорощування, днів	71	71	71	71
Середня маса однієї голови по закінченню дорощування, кг	29,1±0,21	28,7±0,27	28,5±0,21*	28,7±0,24
Середньодобове споживання корму, кг	0,73	0,73	0,71	0,73
Конверсія корму, кг	1,56	1,58	1,57	1,58

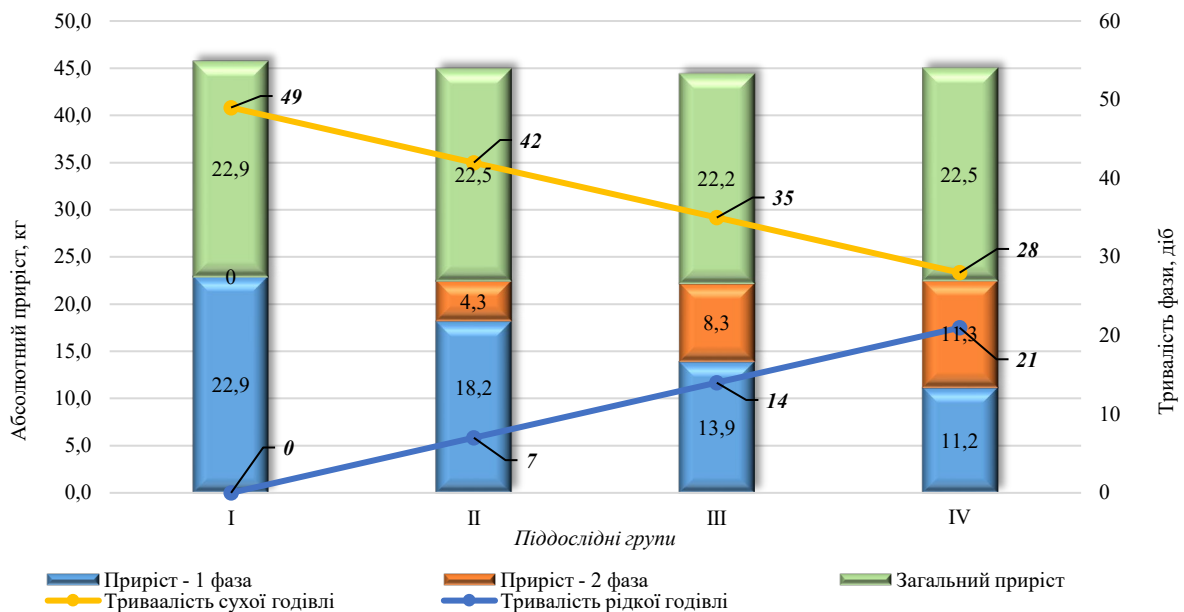
Примітка: * – $p < 0,05$ порівняно з контрольною групою.

Водночас середньодобове споживання корму не залежало від тривалості дорощування при різних способах годівлі. Воно виявилось незначно меншим (на 0,01 кг) у тварин третьої групи порівняно з іншими піддослідними групами. Схожа картина спостерігалася і щодо конверсії корму за весь період дорощування: найнижчою вона була у тварин контрольної групи, які весь час перебували на сухому типі годівлі. На 0,01 кг цей показник був гіршим у тварин третьої групи, де тривалість рідкої годівлі становила 14 днів, і на 0,02 кг гіршим у аналогів першої та четвертої груп, де тривалість рідкої годівлі відповідно складала 7 і 21 добу.

Абсолютні прирости в різні фази дорощування більшою мірою залежали від тривалості фази, ніж від способу годівлі. Як видно з графіка на **рисунку 1**,

у другій групі, де тривалість першої фази дорощування становила 42 дні, абсолютний приріст склав 18,17 кг, що на 4,38 кг менше, ніж у тварин контрольної групи, де все дорощування відбувалося в першу фазу, але на 4,36 кг більше, ніж у тварин третьої дослідної групи, де тривалість першої фази становила 35 днів, та на 2,7 кг більше, ніж у тварин четвертої групи, де тривалість сухої фази годівлі становила 28 днів.

Абсолютний приріст тварин третьої групи виявився на 8,64 кг меншим, ніж у аналогів контрольної групи, але на 4,26 кг більшим, ніж у тварин четвертої групи. Схожа тенденція спостерігалася і за абсолютними приростами в другу фазу дорощування.

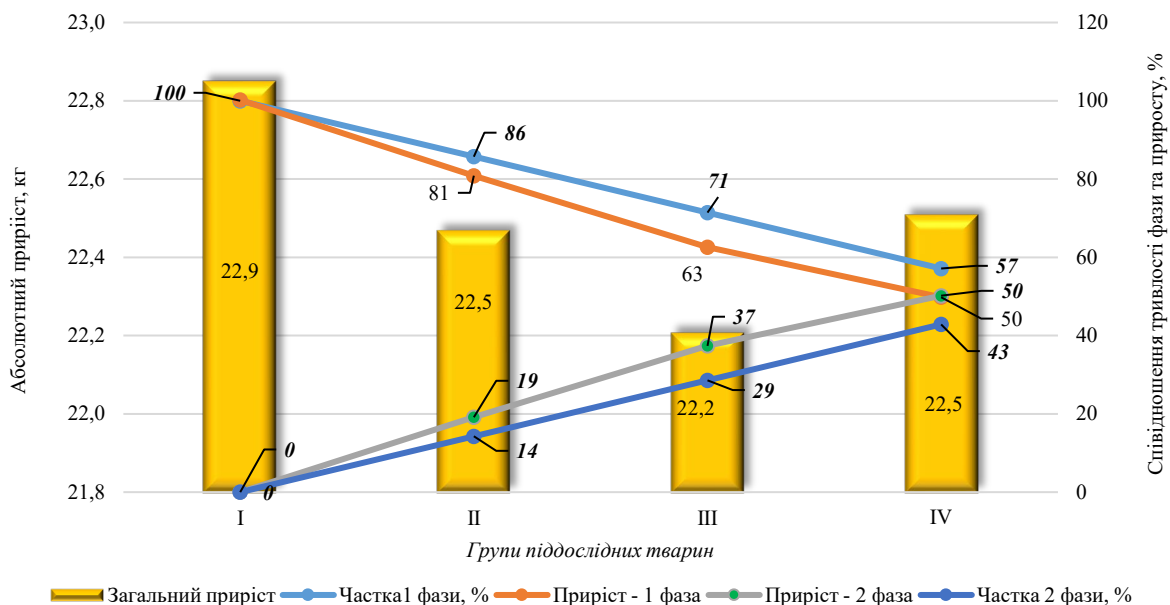

Рис. 1. Абсолютний приріст за фазами дорощування

Тут також абсолютні прирости більше залежали від тривалості фази, ніж від способу годівлі. Як видно із зображеного графіка (рис. 1), у другій групі, де тривалість рідкої годівлі складала сім діб, абсолютний приріст становив 4,3 кг. Тоді як у третій групі, де тривалість рідкої годівлі була на 7 діб більшою, приріст зріс на 4,0 кг. У четвертій же групі, де тривалість другої фази з рідкою годівлею складала 21 добу, абсолютний приріст збільшився на 7,0 кг порівняно з другою і на 3,0 кг порівняно з третьою групою.

З метою наочного співставлення тривалості періодів різних фаз дорощування та частки абсолютних приростів, отриманих протягом цих періодів, було розраховано відносні показники тривалості фаз та частки абсолютних приростів для кожної фази. Результати проведених розрахунків представлені графічно на рисунку 2. Візуалізація цих даних

демонструє, що спосіб годівлі, поряд з тривалістю фази дорощування, чинив вплив на інтенсивність росту та величину абсолютних приростів поросят. З цього графіку чітко видно, що в контрольній групі із єдиною фазою сухого дорощування весь абсолютний приріст сконцентрований у цій фазі. На відміну від цього, у другій дослідній групі 86 % тривалості першої фази забезпечили 81 % приросту. Аналогічно, у третій дослідній групі, де перша фаза займала 71 % періоду сухого дорощування, було досягнуто 63 % абсолютних приростів. У четвертій групі ця тенденція зберігається: 57 % тривалості першої фази відповідають 50 % загального приросту. З огляду на меншу початкову масу поросят у перший період дорощування та, як наслідок, нижчу інтенсивність їхнього росту, є закономірним, що величина абсолютних приростів у першій фазі не корелювала прямо пропорційно з її тривалістю.

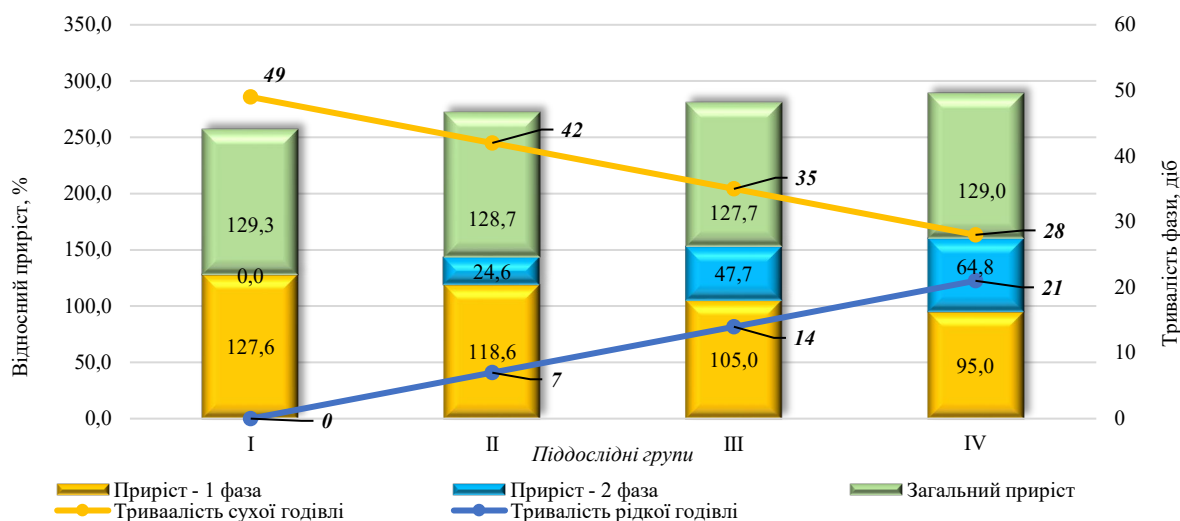

Рис. 2. Вплив тривалості фаз на абсолютний приріст

У другій фазі дорощування виявлено зворотну закономірність. Завдяки більшій живій масі порослят на момент переведення до цієї фази, спостерігалася підвищена інтенсивність росту, що обумовило значніші абсолютні прирости з вищими відносними показниками щодо тривалості фази. Зокрема, в другій групі, де фаза рідкої годівлі займала 14 % періоду, було отримано 19 % абсолютного приросту. Тоді як у третій дослідній групі де частка другої фази з рідким типом годівлі становила 29 %, що призвело до отримання 37 % абсолютних приростів від загального значення за період дорощування. У четвертій групі

при сумарному абсолютному прирості в 22,5 кг на другу фазу припадало 50 % приросту, при цьому тривалість даної фази складала 43 % від загальної тривалості періоду дорощування.

Аналіз показників відносних приростів виявив іншу тенденцію, а саме їхнє суттєво вище значення у перший період вирощування порівняно з другим. Графічні дані, представлені на *рисунку 3*, свідчать про незначну варіабельність відносних приростів за весь період дорощування між досліджуваними групами (в діапазоні 0,2–1,6 %).

Рис. 3. Вплив тривалості фаз на відносний приріст, %

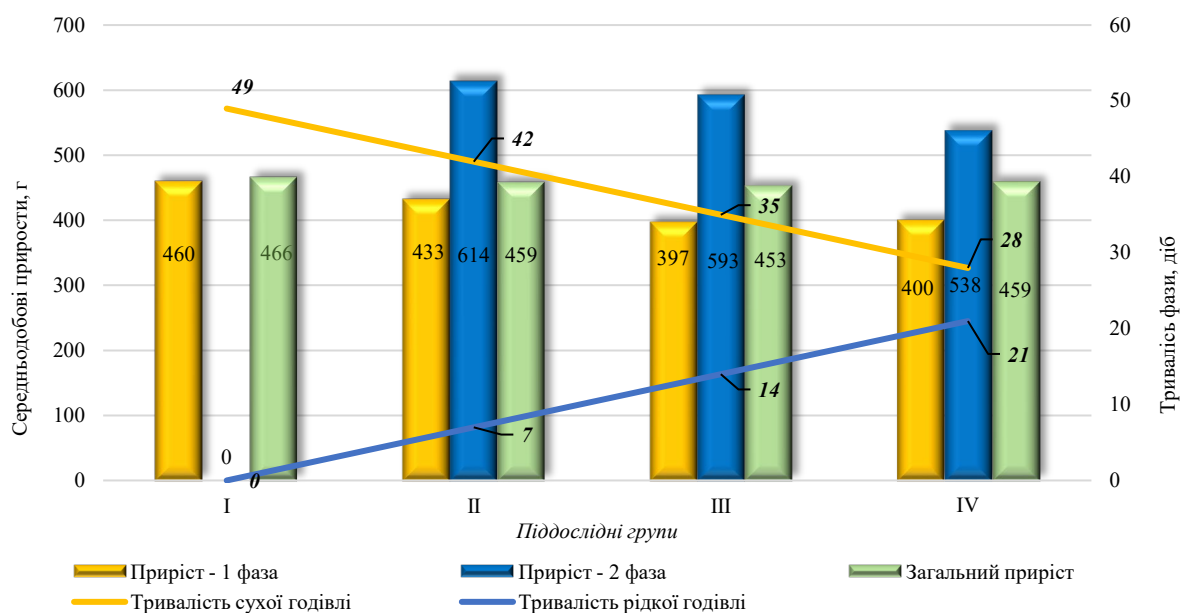
Водночас, у першій фазі дорощування спостерігалася обернено пропорційна залежність між тривалістю фази та величиною відносного приросту. Так, у другій групі, де тривалість першої фази була на 7 діб меншою за контрольну, відносний приріст зменшився на 8,9 %. У третій групі скорочення тривалості першої фази на 14 діб супроводжувалося зниженням відносного приросту на 22,6 %. У четвертій групі, де тривалість першої фази становила 28 діб, відносний приріст скоротився на 23,6 %.

Протилежна тенденція спостерігалася у другій фазі дорощування, де величина відносних приростів демонструвала пряму залежність від тривалості даного періоду. Графік на *рисунку 3* ілюструє, що в третій групі, де друга фаза була довшою на 7 діб, відносний приріст збільшився на 13,6 %. Аналогічно, у четвертій групі збільшення тривалості другої фази на 14 діб (порівняно з другою групою) призвело до зростання відносних приростів на 23,6 %, а в четвертій групі – на 40,2 %. Різниця між третьою та четвертою групами за цим показником становила 17,1 % на користь четвертої групи, де друга фаза тривала три тижні.

Таким чином, у першій фазі дорощування спостерігалася обернена залежність між тривалістю періоду та величиною відносних приростів. Натомість у другій фазі зі збільшенням тривалості відносні прирости зростали. При цьому вплив цих змін на загальні відносні прирости за весь період дорощування був незначним і коливався в межах 0,2–1,6 %.

Середньодобові прирости за весь період дорощування виявили меншу залежність від тривалості окремих фаз і більшу – від їх кількості. Зокрема, як видно з графіку зображеного на *рисунку 4*, у контрольній групі, де застосовувалося однофазне сухе годування, середньодобові прирости перевищували показники двофазних груп на 7–13 г.

При цьому різниця між групами з двофазним дорощуванням за середньодобовими приростами коливалася в межах 1–6 г. Проте, в межах окремих фаз дорощування середньодобові прирости демонстрували залежність від тривалості фази. Зокрема, у першій фазі сухого годування скорочення тривалості фази супроводжувалося зменшенням середньодобових приростів. Максимальний приріст у першій фазі зафіксовано в контрольній групі, де тварини не переміщувалися. У другій групі, де тривалість сухої фази була на тиждень меншою і відбувалося переведення на інший комплекс для другої фази, середньодобові прирости знизились на 33 г. У третій групі скорочення першої фази на 14 діб за їх переведення на інший комплекс для другої фази призвело до зниження цього показника на 69 г, а в четвертій групі, де перша фаза була коротшою на 21 добу, зниження склало 66 г. Варто зазначити, що різниця між третьою та четвертою групами за середньодобовими приростами була незначною, тоді як порівняно з другою групою вона становила 32–35 г.

Рис. 4. Вплив тривалості фаз на середньодобовий приріст

Порівняльний аналіз середньодобових приростів у другій фазі дорощування виявив обернену залежність між величиною приросту та тривалістю періоду. Графічні дані демонструють, що найвищі показники середньодобових приростів спостерігалися у тварин другої дослідної групи, досягаючи 614 г. У третій групі, де фаза рідкої годівлі була на тиждень коротшою, середньодобові прирости знизилися на 21 г порівняно з другою групою. У четвертій групі, де друга фаза була коротшою на 14 дів, це зниження становило 76 г. Різниця в середньодобових приростах між третьою та четвертою групами, тривалість дорощування в яких різнилася на 7 дів, складала 55 г.

Отже, середньодобові прирости за весь період дорощування залежали здебільшого від факту

переміщення тварин і суттєво не відрізнялися у підконтрольних групах. Водночас, через різну масу поросят на початку першої та другої фаз дорощування, за сухого способу годівлі середньодобові прирости зменшувалися зі збільшенням тривалості цього періоду, а за рідкого – збільшувалися зі зменшенням його тривалості.

Збереженість поросят в обох групах залежала як від переведення тварин на іншу фазу, так і від тривалості фаз дорощування. Як видно з *таблиці 3*, найкраща збереженість поросят за весь період дорощування спостерігалася у тварин першої групи, де їх не переміщували.

Таблиця 3

Збереженість поросят під час дорощування

Показник	Група поросят			
	I	II	III	IV
Кількість поросят на початок дослідів, гол	2733	2799	2906	2711
Тривалість першої фази дорощування, дів	49	42	35	28
Вік по завершенню першої фази дорощування, дів	49	42	35	28
Збереженість в першу фазу дорощування, %	98,93	98,87	99,17	99,04
Частка поросят що вибула в першу фазу дорощування %	1,07	1,13	0,83	0,96
Середня маса 1 голови що вибула в першу фазу дорощування, кг	8,60	8,90	11,20	9,20
Кількість поросят по завершенню першої фази дорощування, гол.	2704	2767	2882	2685
Тривалість другої фази дорощування, дів	0	7	14	21
Відхід поросят в другу фазу дорощування, %	0,00	0,31	0,56	0,71
Збереженість поросят в другу фазу дорощування, %	100,00	99,69	99,44	99,29
Середня маса поросят що вибули в другу фазу дорощування, кг	0,00	21,00	13,29	20,04
Вік поросят по завершенню дорощування, Дів	71,0	71,0	71,0	71,0
Відхід поросят за весь період дорощування, %	1,07	1,44	1,39	1,67
Збереженість поросят за весь час дорощування, %	98,93	98,56	98,61	98,33
Кількість поросят на кінець дорощування, гол.	2704	2759	2866	2666

У тварин другої групи, яких переміщували на другу фазу зі зміною системи годівлі за тиждень до її завершення, збереженість погіршилася на 0,37 %. У третій групі з тривалістю першої фази 35 дів вона була гіршою на 0,32 %, а найгіршою (на 0,60 %) виявилася в четвертій групі, де тривалість першої фази становила 28 дів.

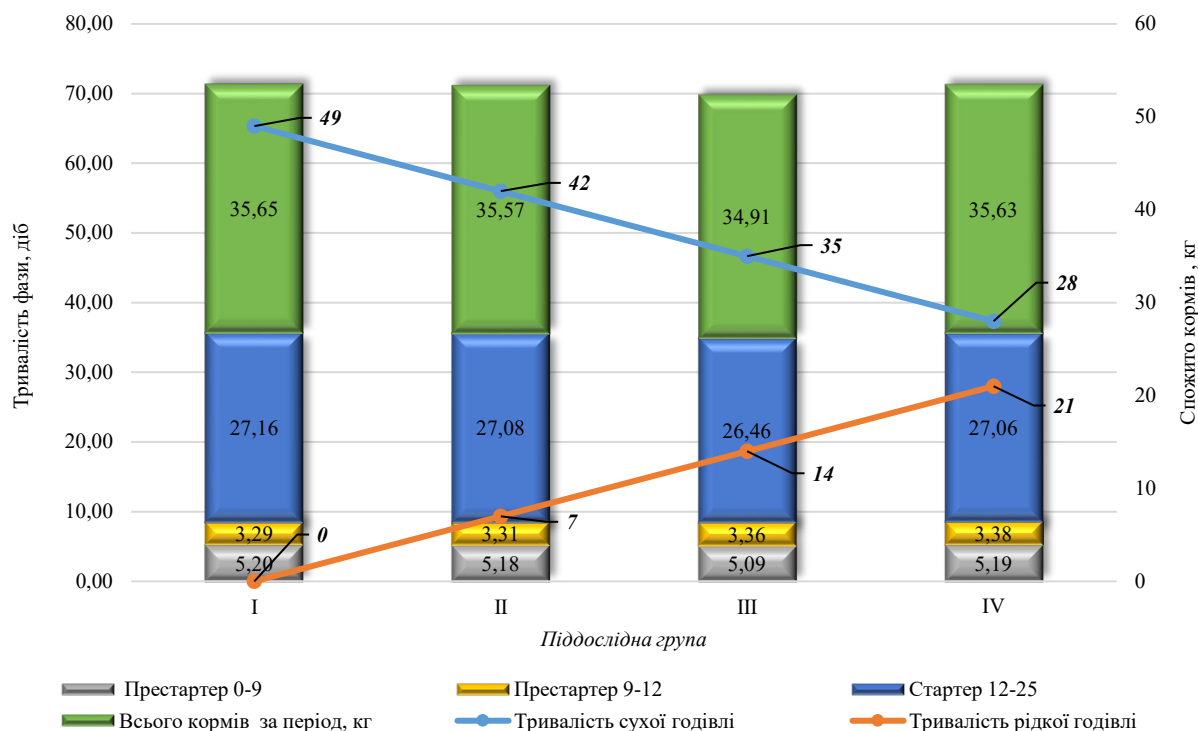
Тоді як збереженість поросят протягом обох фаз дорощування залежала переважно від їх тривалості, а не від способу годівлі. У першій групі, де не було переміщення поросят, але тривалість першої фази становила 49 дів, відхід поросят склав 1,07 %. Тоді як у другій групі, де тривалість першої фази становила 42 доби, за рахунок переміщення тварин відхід

поросят збільшилися на 0,06 %. Водночас, за рахунок скорочення першої фази в третій і четвертій групах, він зменшився на 0,24 та 0,11 % відповідно. У другу фазу дорощування збереженість прямо пропорційно залежала від тривалості фази. Як видно з *таблиці 3*, у другій групі, де тривалість фази становила сім днів, вона склала 99,69 %. Тоді як у третій групі, де тривалість рідкої годівлі збільшилася до 14 днів, збереженість погіршилася на 0,25 %. А в четвертій групі, де тривалість другого періоду дорощування склала 21 добу, вона погіршилася на 0,4 %.

Водночас маса тварин, що вибули, не мала чіткої тенденції як під час першої, так і під час другої фаз

дорощування. Закономірно, за рахунок збільшення маси поросят при переведенні на другу фазу, маса вибулих поросят виявилася вищою у другій фазі порівняно з першою.

Як видно з графіка, зображеного на *рисунку 5*, за 49 днів дорощування тварини піддослідних груп спожили корм у межах 34,91–35,63 кг. Значної різниці за цим показником між першою, другою та четвертою групами не встановлено. Водночас тварини третьої групи, яких перевели на другу фазу дорощування у віці 35 днів, поступалися за цим показником аналогам першої групи на 0,75 кг, другої групи – на 0,66 кг і четвертої групи – на 0,72 кг.

Рис. 5. Вплив тривалості фаз та способів годівлі на споживання кормів різних рецептур

Значних розбіжностей між групами піддослідних тварин також не було встановлено за асортиментом комбікормів, що використовувалися під час дорощування. Як видно з наведеного графіка, найбільш дорогого першого престартерного корму поросятами всіх груп було використано від 5,09 до 5,20 кілограма в розрахунку на одну голову. За цим показником, як і за загальною кількістю використаних кормів, значної різниці між тваринами першої, другої та четвертої груп не встановлено. Тоді як тварини третьої групи спожили цього корму на 0,11 кг менше порівняно з першою, на 0,09 кг порівняно з другою і на 0,10 кг порівняно з четвертою групами.

За використання дещо дешевшого другого престартерного корму також не було значущих розбіжностей. Тваринами всіх піддослідних груп його було використано від 3,29 до 3,38 кг в розрахунку на одну голову. Найвищим цей показник був у тварин четвертої дослідної групи, а найнижчим – у тварин контрольної групи. Всього тваринами піддослідних груп було згодовано від 8,45 до 8,57 кг престартерних кормів. Найвищим цей показник був у тварин

четвертої групи, а найнижчим – у тварин третьої групи.

Після досягнення піддослідними тваринами маси 12 кг їх переводили на суттєво дешевший стартерний комбікорм. Згодовування цього корму припадало як на фазу сухої, так і рідкої годівлі. Як впливає з наведеного графіка, найбільше цього корму спожили тварини контрольної групи – 27,16 кілограма, у яких весь період його згодовування припав на суху годівлю. Найменше цього корму спожили тварини третьої дослідної групи, яких перевели на другу фазу з рідкою годівлею у віці 35 днів.

Різне споживання неоднакового за своєю ціною корму спричинило різну кормову собівартість дорощування однієї тварини. Як видно з *таблиці 4*, найвищою вона виявилася у тварин першої групи, а найнижчою – у тварин третьої групи, де вартість спожитих кормів виявилася на 13,65 грн меншою порівняно з першою групою, на 11,96 грн порівняно з другою групою і на 13,58 грн порівняно з аналогами четвертої групи.

Таблиця 4

Кормова собівартість та її складові

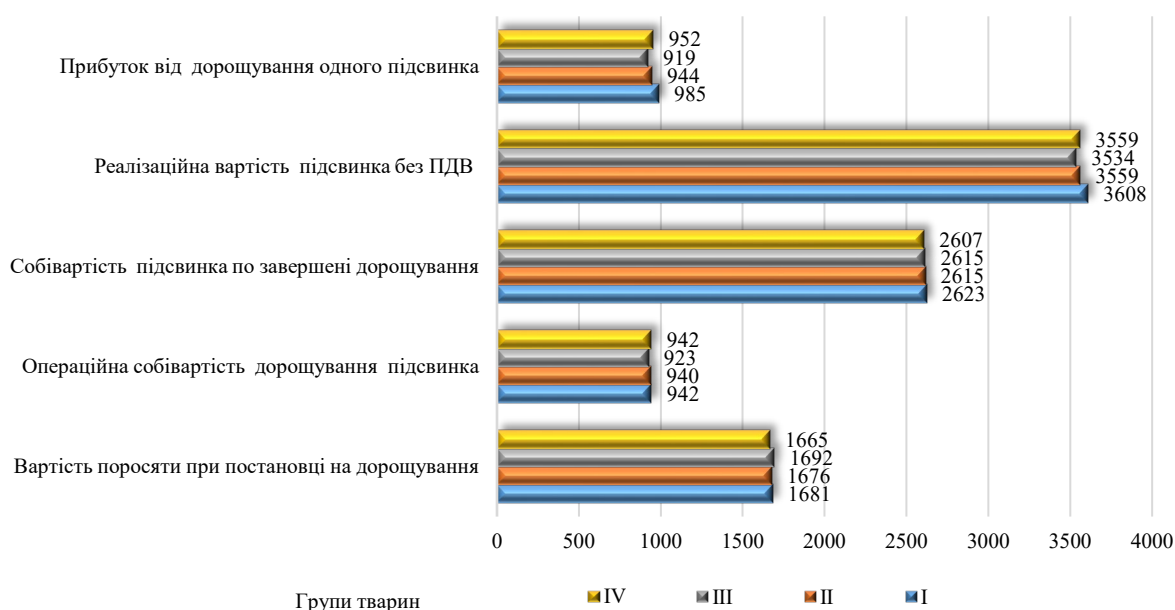
Показник	Група підслідних тварин			
	I	II	III	IV
Вартість комбікормів на одну голову без ПДВ, грн:				
престартера 0–9	186,47	185,75	182,53	186,11
престартера 9–12	71,39	71,83	72,91	73,35
стартеру 12–25	429,74	428,34	418,52	428,08
кормів всіх рецептур	687,61	685,93	673,96	687,54
Середня вартість 1 кг корму на дорощуванні, грн	19,29	19,29	19,31	19,30
Кормова собівартість 1 кг приросту, грн	30,09	30,53	30,34	30,54

Цей факт в основному спричинений різною вартістю спожитих стартерних кормів, яких тварини третьої групи спожили на 11,22 кг менше, ніж аналоги першої групи, на 9,82 кг ніж другої групи, і на 9,56 кілограма, ніж четвертої групи. А також вартістю першого престартерного корму, яка у тварин третьої дослідної групи виявилася на 3,94 грн меншою порівняно з ровесниками першої групи, на 3,23 грн меншою порівняно з другою групою і на 3,59 грн меншою порівняно з четвертою групою.

Різна ціна та неоднакова кількість спожитих кормів різних рецептур формує середню ціну комбікорму під час дорощування тварин. Як видно з даних, наведених у **таблиці 4**, середня ціна комбікорму під час дорощування у всіх групах була практично однаковою.

Водночас, з огляду на різну інтенсивність росту поросят підслідних груп під час дорощування, неоднаковою виявилася у них кормова собівартість 1 кг приросту. Найнижчою вона була у тварин першої групи і склала 30,09 грн, що на 0,43 грн менше порівняно з аналогами другої групи, на 0,25 грн менше з тваринами третьої групи та на 0,45 грн менше з ровесниками четвертої групи.

Економічна ефективність є наріжним каменем успішного свинарства, особливо в умовах якого складного етапу як дорощування, де кожен етап має суттєвий вплив на кінцевий фінансовий результат. Як видно з графіка зображеного на **рисунку 6**, вартість поросяти при постановці на дорощування демонструє відносно незначні коливання між групами, що обумовлено незначною різницею в масі поросят на початку досліду.

Рис. 6. Економічна ефективність фазного дорощування одного підсвинка, грн

Корми складають основну частину собівартості продукції тому операційна собівартість дорощування однієї голови була найвищою по першій групі поросят. Це пояснюється тим, що дана група споживала найбільший обсяг найдорожчого престартеру 0–9 що призвело до того, що собівартість одного підсвинка по завершенні дорощування була найвищою також у цій групі. Близькою до них виявилось операційна собівартість тварин четвертої групи. Тоді як найнижчою собівартістю відрізнялись тварини третьої групи, які мали цей показник на 18,60 грн нижче ніж аналоги першої групи і на

16,39 грн ніж тварини другої групи. Водночас найнижчою собівартістю одного підсвинка по завершенню дорощування виявилось у першій групі тварин, які були переведені на другу фазу дорощування з рідкою годівлею на 28 добу дорощування і споживали рідкі корми 21 добу. Цей показник у них виявивши на 8,30 грн нижче ніж у тварин третьої групи, на 8,55 грн ніж у ровесників другої групи і на 16,23 грн порівняно з аналогами контрольної групи. Однак, за рахунок того, що поросята цієї групи, в якій були відсутні перегруповання, за рахунок більшої маси та однакової ринкової ціни її одиниці були

реалізовані за найвищою вартістю, яка виявилось у них на 74,40 грн вищою ніж аналогів третьої групи і на 49,60 грн порівняно з тваринами другої та четвертої груп де було переведення на рідку годівлю на 35, 48 та 24 добу дорощування. Це спричинило найвищу суму прибутку 985,47 грн в середньому на голову у тварин першої групи які за прибутковістю переважали на 33,37 грн аналогів четвертої на 41,92 грн ровесників першої та на 66,46 грн тварин третьої групи.

Рівень рентабельності дорощування одного підсвинка також був найвищий у першій групі і становив 37,57 %, що на 1,05 % вище, ніж у тварин четвертої групи, на 1,49 % порівняно з аналогами другої групи і на 2,43 % в порівнянні з ровесниками третьої групи.

Оцінка ефективності приросту живої маси виявила що найкращу собівартість одного кілограма 41,22 грн/кг у тварин за першої групи за стабільної впродовж дорощування системи годівлі, за рахунок більш високої конверсії корму. Інші групи мають дещо вищі ці показники від 41,57 грн/кг у тварин третьої групи до 41,84 грн/кг у їх ровесників четвертої групи.

Таким чином у першій групі за відсутності перевезення тварин та зміни способу годівлі було отримано найвищу середню масу однієї голови по закінченню дорощування – 29,1 кг, найбільший абсолютний приріст однієї голови за весь період дорощування – 22,85 кг, найвищий показник збереженості поросят 98,93 %, найбільший середньодобовий приріст 466 г. Одночасно в першій групі поросят середньодобове споживання не перевищувало споживання кормів по інших групах, а конверсія корму та вартість кормів на 1 кг приросту були найменшими порівняно з іншими групами. Вона є найбільш успішною з точки зору загального прибутку та рентабельності на одну голову, завдяки високій реалізаційній вартості та ефективності використання кормів.

Водночас, тварини третьої та четвертої групи де частка часу з використанням рідкої годівлі склала 29 та 43 % від усього періоду дорощування демонструє підвищену ефективність у виробництві одиниці приросту живої маси, що відображається у найнижчій операційній собівартості дорощування та найвищій рентабельності отримання 1 кг живої маси.

Наші висновки, стосовно того, що за однофазного дорощування поросят без переміщення тварин та зміни способу годівлі демонстрували кращу збереженість поросят, вищу інтенсивність їх росту, порівняно з двофазним способом, співзвучні з повідомленнями науковців з різних країн світу які також спостерігали погіршення продуктивності поросят під час їхнього перегрупування в умовах дорощування [28, 58, 59]. Водночас вони суперечать повідомлення Povod et al., 2023, Leliveld, et al., 2013, які встановили підвищення продуктивності поросят на дорощувани при переведенні їх сухої на рідку годівлю [53, 61].

Водночас в наших дослідженнях не знайшла підтвердження інформації Amass et al., 2003 та Laber et al., 2002 стосовно підвищення захворюваності у тварин

при переведенні їх з одної фази на іншу [27, 47]. Вважаємо що дослідження багатofазного способу дорощування поросят потрібно продовжити з метою виявлення його ефективності порівняно з однофазним.

Висновки

Встановлено, що за однофазного дорощування поросят без переміщення тварин та зміни способу годівлі кращу збереженість поросят, вищу інтенсивність їх росту, найбільший абсолютний приріст і як результат найвищу середню масу однієї голови по завершенню дорощування порівняно з двофазним способом з різною тривалістю фаз сухої та рідкої годівлі, що свідчить про те, що стрес від перегрупування та адаптації до нового типу годівлі негативно впливає на продуктивність тварин.

Доведено незначне зростання собівартості дорощування однієї голови (на 0,3–0,6 %) за однофазного дорощування, але за рахунок підвищення живої маси тварин по завершенні дорощування встановлено зростання реалізаційної ціни на 1,4–2,1 % що, поряд з покращенням конверсії корму посприяло підвищенню прибутковості на 3,4–6,7 % та покращення рентабельності дорощування на 1,05–2,43 % порівняно з двофазною системою.

Встановлено, що тривалість періоду та тип годівлі впливали на відносні прирости в окремих фазах, вплив цих змін на загальні відносні прирости за весь період дорощування був незначним (0,2–1,6 %). Це підкреслює, що середньодобові прирости загалом більше залежали від факту переміщення тварин, а не від самих змін у тривалості фаз чи певних коливань у початковій масі.

Конфлікт інтересів

Автори стверджують про відсутність конфлікту інтересів щодо їхнього викладу та результатів досліджень.

References

1. Vdovychenko, Yu., Nechmilov, V., & Povod, M. (2018). Piglets productivity for dry, wet and liquid type of feeding on growing. *Scientific Progress & Innovations*, 3, 106–109. <https://doi.org/10.31210/visnyk2018.03.15>
2. Derhun, R. (2020). Aktsent na hodivli. Ahrotaims. *Tvarynymystvo*. Retrieved from: <https://agrotimes.ua/article/pravylna-organizacziya-racziyonu-svynej> [in Ukrainian]
3. Ibatulina, I.I., & Provatorova, H.V. (Red.). (2003). *Hodivlia silskohospodarskykh tvaryn*. Vinnytsia: Nova knyha [in Ukrainian]
4. Erikson, D. (2015). Amerykanska tekhnolohiia utrymannia svynei (vid vidluchennia do zaboju). *Prybutkove Svyнарство*, 3 (27), 64–67. [in Ukrainian]
5. Zhyzhka, S.V. (2020). Optyimizatsiia tekhniko-tekhnolohichnykh umov utrymannia svynei irlandskoi selektsii v umovakh promyslovoi tekhnolohii. *Extended abstract of candidate's thesis*. Sumskyi natsionalnyi ahrarynyi universytet, Sumy [in Ukrainian]
6. Pro zakhyt tvaryn vid zhorstokoho povodzhennia : Zakon Ukrainy. Dokument 3447-IV. Redaktsiia vid 15.11.2024. *Verkhovna Rada Ukrainy*. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3447-15#Text> [in Ukrainian]
7. Pro veterynarnu medytsynu : Zakon Ukrainy. Dokument 2498-XII. Redaktsiia vid 12.09.2025. *Verkhovna Rada Ukrainy*. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2498-12#Text> [in Ukrainian]

8. Kuzmenko, M. V. (2012). Efektyvnist vidhodivli molodniaku svynei za riznoi pochatkovoi masy. *Visnyk Ahrarnoi Nauky*, 12, 77–78. [in Ukrainian]
9. Ladyka, V. I., Khmelnychy, L. M., Povod, M. H., Bordunova, O. H., Opara, V. O., Pavlenko, Yu. M., Bula, L. V., Lykhach, V. Ya., Lykhach, A. V., Verbelchuk, T. V., Izhboldina, O. O., Smyslov, S. Yu., & Samokhina, Ye. A. (2023). *Tekhnolohiia vyrobnytstva ta pererobky produktii tvarynyystva: pidruchnyk*. Odesa: Oldi+ [in Ukrainian]
10. Lykhach, V. (2015). Tekhnolohichni osoblyvosti vykorystannia porosiat. *Tvarynyystvo Ukrainy*, 6, 11–13. [in Ukrainian]
11. Maistruk, S. (2005). Tekhnolohiia vykorystannia porosiat do chotyrokhmisiachnoho viku. *Tvarynyystvo Ukrainy*, 9, 9–11. [in Ukrainian]
12. Moisei, I. S., Povod, M. G., Mykhalko, O. G., Gutyj, B. V., Verbelchuk, T. V., Verbelchuk, S. P., Koberniuk, V. V., & Kovalchuk, T. I. (2024). Effectiveness of the liquid method of feeding suckling piglets. *Scientific Messenger of LNU of Veterinary Medicine and Biotechnologies*, 26 (100), 16–26. <https://doi.org/10.32718/nvivet-a10003>
13. Pro zatverdzhennia Vymoh do blahopoluchchia silskohospodarskykh tvaryn pid chas yikh utrymannia : Nakaz Ministerstva rozvytku ekonomiky, torhivli ta silskoho gospodarstva Ukrainy vid 08.02.2021 № 224. *Verkhovna Rada Ukrainy*. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z2026-21#Text> [in Ukrainian]
14. Nechmilov, V. M. (2019). Optyimizatsiia tekhnolohichnykh pryiomiv doroshchuvannia hibrydnoho molodniaku svynei irlandskoi seleksii v umovakh promyslovoi tekhnolohii. *Extended abstract of candidate's thesis*. Mykolaivskyi natsionalnyi ahrarnyi universytet, Mykolaiv [in Ukrainian]
15. Nechmilov, V. M., & Povod, M. H. (2018). Vidhodivna produktyvnist svynei za riznykh terminiv doroshchuvannia ta vykorystannia sukhoi i ridkoi typiv hodivli. *Visnyk Sumskoho Natsionalnoho Ahrarnoho Universytetu. Serii «Tvarynyystvo»*, 7 (35), 122–134. [in Ukrainian]
16. Opara, V. O., Popsui, V. V., Korzh, O. V., & Romanchenko, M. Y. (2022). Efficiency of growing pigs used in compound feed zinc oxide and amoxicillin. *Bulletin of Sumy National Agrarian University. The Series: Livestock*, 4 (47), 108–113. <https://doi.org/10.32845/bsnau.lvst.2021.4.18>
17. Povod, M., Bondarska, O., Lykhach, V., Zhyzhka, S., & Nechmilov, V. (2021). *Tekhnolohiia vyrobnytstva produktii svynarstva: navchalnyi posibnyk*. Kyiv: Naukovo-metodychnyi tsentr VFPO [in Ukrainian]
18. Povod, M. H., Izhboldina, O. O., Nechmilov, V. M., Mykhalko, O. H., & Zhyzhka, S. V. (2018). Sezonna produktyvnist hibrydnoho molodniaku svynei za riznykh typiv hodivli. *Visnyk Sumskoho Natsionalnoho Ahrarnoho Universytetu. Serii : Tvarynyystvo*, 2 (34), 194–200. [in Ukrainian]
19. Povod, M. H., & Shpetnyi, M. B. (2016). Sezonna produktyvnist porosiat na doroshchuvanni u stankakh za riznoho rozmiru hrup ta typu pidlohy. *Naukovo-Tekhnichni Biuletyn IT NAAN*, 116, 126–134. [in Ukrainian]
20. Povod, M. H., & Shpetnyi, M. B. (2016). Produktyvnist molodniaku svynei na doroshchuvanni za riznykh umov utrymannia. *Naukovo-Tekhnichni Biuletyn NDT Biobezpeky ta Ekolohichnoho Kontroliu Resursiv APK*, 4 (4), 45–49. [in Ukrainian]
21. Provatorov, H. V., & Provatorova, V. O. (2004). *Hodivlia silskohospodarskykh tvaryn*. Sumy: Universytetska knyha [in Ukrainian]
22. Susol, R. L. (2014). Produktyvni yakosti svynei suchasnykh henotypiv zarubiznoi seleksii za riznykh etodiv rozvedennia. *Visnyk Sumskoho natsionalnoho ahrarnoho universytetu*, 2 (2), 92–98. [in Ukrainian]
23. Khalimov, S. M. (2013). Vykorystannia miasnykh henotypiv pry chystoporodnomu rozvedenni ta skhreshchuvanni v umovakh SKhPP «Tekhmet-Yuh» Mykolaivskoi oblasti. *Zbirnyk Naukovykh Prats Podilskoho DATU*, 21, 60–61. [in Ukrainian]
24. Khramkova, O. M. (2020). Hospodarsko – biolohichni osoblyvosti, adaptatsiini vlastyvoli svynei irlandskoho pokhodzhennia ta yikh vykorystannia za riznykh metodiv rozvedennia. *Extended abstract of candidate's thesis*. Dnipro [in Ukrainian]
25. Cherniiev, V. (2019). *Tvarynyystvo. Hodivlia nasukho*. *Alternatyva*. Retrieved from: <https://alt-ua.com/blog/tvarinnictvo-godivlya-nasukho> [in Ukrainian]
26. Shpetnyi, M. B., & Povod, M. H. (2018). Intensyvniost rostu, vidhodivelni ta zabiini yakosti svynei vyroshchennykh v stankakh za riznykh konstruktivnykh osoblyvostei pidlohy. *Naukovo-Informatsiyni Visnyk Khersonskoho Derzhavnoho Ahrarnoho Universytetu*, 11, 132–139. [in Ukrainian]
27. Amass, S. F., Pacheco, J. M., Mason, P. W., Schneider, J. L., Alvarez, R. M., Clark, L. K., & Ragland, D. (2003). Procedures for preventing the transmission of foot-and-mouth disease virus to pigs and sheep by personnel in contact with infected pigs. *Veterinary Record*, 153 (5), 137–140. <https://doi.org/10.1136/vr.153.5.137>
28. Passafaro, T. L., Fernandes, A. F. A., Valente, B. D., Williams, N. H., & Rosa, G. J. M. (2020). Network analysis of swine movements in a multi-site pig production system in Iowa, USA. *Preventive Veterinary Medicine*, 174, 104856. <https://doi.org/10.1016/j.prevetmed.2019.104856>
29. Colson, V., Orgeur, P., Foury, A., & Mormède, P. (2006). Consequences of weaning piglets at 21 and 28 days on growth, behaviour and hormonal responses. *Applied Animal Behaviour Science*, 98 (1–2), 70–88. <https://doi.org/10.1016/j.applanim.2005.08.014>
30. Blavi, L., Solà-Oriol, D., Llonch, P., López-Vergé, S., Martín-Orúe, S. M., & Pérez, J. F. (2021). Management and feeding strategies in early life to increase piglet performance and welfare around weaning: A review. *Animals*, 11 (2), 302. <https://doi.org/10.3390/ani11020302>
31. Valros, A., Sali, V., Hälli, O., Saari, S., & Heinonen, M. (2021). Does weight matter? Exploring links between birth weight, growth and pig-directed manipulative behaviour in growing-finishing pigs. *Applied Animal Behaviour Science*, 245, 105506. <https://doi.org/10.1016/j.applanim.2021.105506>
32. Bubylyk, O. (2024). Zmina hodivli svynei iz sukhoi na ridku zaoshchadzhuie do 12% kormiv. *AgroTimes*. Retrieved from: <https://agrotimes.ua/tvarinnictvo/zmina-godivli-svinei-iz-sukhoi-na-ridku-zaoshchadzhuie-do-12-kormiv/> [in Ukrainian]
33. Chernenko, O. M., Chernenko, O. I., Mylostyvyi, R. V., Khmeleva, O. V., Garashchenko, V. Ye., Bordunova, O. G., & Dutka, V. R. (2022). The results of fattening hybrid pigs of Danish selection. *Ukrainian Journal of Veterinary and Agricultural Sciences*, 5 (1), 3–7. <https://doi.org/10.32718/ujvas5-1.01>
34. Tishchenko, O. S., Mykhalko, O. G., Myronenko, O. I., Kuzmenko, L. M., Panasova T. G., Zhelizniak, I. M., & Plechko, O. S. (2024). Growth, preservation and efficiency of pig fattening under constant and variable in the post-weaning period on rearing and fattening feeding systems. *Bulletin of Sumy National Agrarian University. The Series: Livestock*, 1, 111-121. <https://doi.org/10.32782/bsnau.lvst.2024.1.14>
35. Choct, M., Selby, E. A. D., Cadogan, D. J., & Campbell, R. G. (2004). Effect of liquid to feed ratio, steeping time, and enzyme supplementation on the performance of weaner pigs. *Australian Journal of Agricultural Research*, 55 (2), 247. <https://doi.org/10.1071/ar03106>
36. Farmer, C., & Edwards, S. A. (2022). Review: Improving the performance of neonatal piglets. *Animal*, 16, 100350. <https://doi.org/10.1016/j.animal.2021.100350>
37. Faccin, J. E. G., Laskoski, F., Hernig, L. F., Kummer, R., Lima, G. F. R., Orlando, U. A. D., Gonçalves, M. A. D., Mellagi, A. P. G., Ulguim, R. R., & Bortolozzo, F. P. (2020). Impact of increasing weaning age on pig performance and belly nosing prevalence in a commercial multisite production system. *Journal of Animal Science*, 98 (4). <https://doi.org/10.1093/jas/skaa031>
38. Ming, D., Wang, W., Huang, C., Wang, Z., Shi, C., Ding, J., Liu, H., & Wang, F. (2021). Effects of weaning age at 21 and 28 days on growth performance, intestinal morphology and redox status in piglets. *Animals*, 11 (8), 2169. <https://doi.org/10.3390/ani11082169>
39. Gonyou, H. W., & Lou, Z. (2000). Effects of eating space and availability of water in feeders on productivity and eating behavior of grower/finisher pigs. *Journal of Animal Science*, 78 (4), 865. <https://doi.org/10.2527/2000.784865x>
40. Holman, D. B., Gzyl, K. E., Mou, K. T., & Allen, H. K. (2021). Weaning age and its effect on the development of the swine gut microbiome and resistome. *MSystems*, 6 (6). <https://doi.org/10.1128/mSystems.00682-21>

41. Hurst, D., Clarke, L., & Lean, I. J. (2008). Effect of liquid feeding at different water-to-feed ratios on the growth performance of growing-finishing pigs. *Animal*, 2 (9), 1297–1302. <https://doi.org/10.1017/s175173110800253x>
42. Jarvis, S., Moinard, C., Robson, S. K., Sumner, B. E. H., Douglas, A. J., Seckl, J. R., Russell, J. A., & Lawrence, A. B. (2008). Effects of weaning age on the behavioural and neuroendocrine development of piglets. *Applied Animal Behaviour Science*, 110 (1–2), 166–181. <https://doi.org/10.1016/j.applanim.2007.03.018>
43. Jo, Y. Y., Choi, M. J., Chung, W. L., Hong, J. S., Lim, J. S., & Kim, Y. Y. (2021). Effects of feed form and particle size on growth performance, nutrient digestibility, carcass characteristics, and gastric health in growing-finishing pigs. *Animal Bioscience*, 34 (6), 1061–1069. <https://doi.org/10.5713/ab.20.0777>
44. Lallès, J.-P., Bosi, P., Smidt, H., & Stokes, C. R. (2007). Nutritional management of gut health in pigs around weaning. *Proceedings of the Nutrition Society*, 66 (2), 260–268. <https://doi.org/10.1017/s0029665107005484>
45. Koketsu, Y., Tani, S., & Iida, R. (2017). Factors for improving reproductive performance of sows and herd productivity in commercial breeding herds. *Porcine Health Management*, 3 (1). <https://doi.org/10.1186/s40813-016-0049-7>
46. Koketsu, Y., Dial, G. D., Pettigrew, J. E., & King, V. L. (1996). Feed intake pattern during lactation and subsequent reproductive performance of sows. *Journal of Animal Science*, 74 (12), 2875. <https://doi.org/10.2527/1996.74122875x>
47. Laber, K. E., Whary, M. T., Bingel, S. A., Goodrich, J. A., Smith, A. C., & Swindle, M. M. (2002). Biology and diseases of swine. *Laboratory Animal Medicine*, 615–673. <https://doi.org/10.1016/b978-012263951-7/50018-1>
48. Lykhach, V. Ya., Povod, M. H., Shpetnyi, M. B., Nechmilov, V. M., Lykhach, A. V., Mykhalko, O. H., Barkar, Ye. V., Lenkov, L. H. & Kucher, O. O. (2023). *Optymizatsiia tekhnolohichnykh rishen utrymanna i hodivli svynei v umovakh promyslovoi tekhnolohii: monohrafiia*. Mykolaiv: Ilion [in Ukrainian]
49. McDonald, P., Edwards, R. A., Greenhalgh, J. F. D., Morgan, C. A., Sinclair, L. A., & Wilkinson, R. G. (2011). *Animal nutrition*. 7th. London: Pearson.
50. Nyachoti, C. M., Zijlstra, R. T., de Lange, C. F. M., & Patience, J. F. (2004). Voluntary feed intake in growing-finishing pigs: A review of the main determining factors and potential approaches for accurate predictions. *Canadian Journal of Animal Science*, 84 (4), 549–566. <https://doi.org/10.4141/a04-001>
51. Paredes, S. P., Jansman, A. J. M., Verstegen, M. W. A., Awati, A., Buist, W., Den hartog, L. A., Van hees, H. M. J., Quiniou, N., Hendriks, W. H., & Gerrits, W. J. J. (2012). Analysis of factors to predict piglet body weight at the end of the nursery phase. *Journal of Animal Science*, 90 (9), 3243–3251. <https://doi.org/10.2527/jas.2011-4574>
52. Godyń, D., Herbut, P., Angrecka, S., & Corrêa Vieira, F. M. (2020). Use of different cooling methods in pig facilities to alleviate the effects of heat stress – A review. *Animals*, 10 (9), 1459. <https://doi.org/10.3390/ani10091459>
53. Povod, M. H., Mykhalko, O. H., Hutyi, B. V., Lumedze, T. S.-M., Lumedze, T. S.-M., Verbelchuk, T. V., & Moisei, I. S. (2023). Dependence on the growth and productivity of piglets during the success period and on the growing period on the administration of the iron-containing precautions ferozita 200 and uniferon 200. *Bulletin of Sumy National Agrarian University. The Series: Livestock*, 3, 40–49. <https://doi.org/10.32782/bsnau.lvst.2023.3.6>
54. Renaudeau, D., Collin, A., Yahav, S., de Basilio, V., Gourdiene, J. L., & Collier, R. J. (2012). Adaptation to hot climate and strategies to alleviate heat stress in livestock production. *Animal*, 6 (5), 707–728. <https://doi.org/10.1017/s1751731111002448>
55. Reese, D. E., Thaler, R. C., Brumm, M. C., Lewis, A. J., Mille, P. S., & Libal, G. W. (2000). *Swine nutrition guide*. Nebraska: University of Nebraska-Lincoln. Retrieved from: <https://animalscience.unl.edu/sites/unl.edu.ianr.casnr.animal-science/files/media/file/swinenutrition.pdf>
56. Schinckel, A. P., Einstein, M. E., Jungst, S., Booher, C., & Newman, S. (2010). Evaluation of the impact of pig birth weight on grow-finish performance, backfat depth, and loin depth. *The Professional Animal Scientist*, 26 (1), 51–69. [https://doi.org/10.15232/s1080-7446\(15\)30557-x](https://doi.org/10.15232/s1080-7446(15)30557-x)
57. Xiao, H.-B., Niu, X.-W., & Sun, Z.-L. (2012). Kaempferol reduces angiotensin-like protein 4 expression to improve carcass characteristics and meat quality traits in Holstein steers. *Livestock Science*, 145 (1–3), 219–222. <https://doi.org/10.1016/j.livsci.2012.02.006>
58. Stolyuk, V. (2021). Novi pidkholdy v hodivli svynei. *APKUA.net. Ahropromyslovyi portal*. Retrieved from: https://apkua.net/articles/stockbreeding/godivlja_svynej.html [in Ukrainian]
59. Sutherland, M., Backus, B., & McGlone, J. (2014). Effects of transport at weaning on the behavior, physiology and performance of pigs. *Animals*, 4 (4), 657–669. <https://doi.org/10.3390/ani4040657>
60. Tishchenko, O., Luhovyi, S., Povod, M., Mykhalko, O., Verbelchuk, T., Verbelchuk, S. & Koberniuk, V. (2023). The efficiency of raising piglets under different systems of their feeding. *Scientific Papers Series Management, Economic Engineering in Agriculture and Rural Development*, 23 (4), 841–855.
61. Leliveld, L. M. C., Riemensperger, A. V., Gardiner, G. E., O'Doherty, J. V., Lynch, P. B., & Lawlor, P. G. (2013). Effect of weaning age and postweaning feeding programme on the growth performance of pigs to 10 weeks of age. *Livestock Science*, 157 (1), 225–233. <https://doi.org/10.1016/j.livsci.2013.06.030>
62. Bernau, M., Meckel, H., Dölle, T., & Scholz, A. M. (2023). Evaluation of Foot and claw lesions and claw horn growth in piglets from birth to end of nursery. *Animals*, 13 (22), 3477. <https://doi.org/10.3390/ani13223477>
63. Valentim, J. K., Mendes, J. P., Caldara, F. R., Pietramale, R. T. R., & Garcia, R. G. (2021). Meta-analysis of relationship between weaning age and daily weight gain of piglets in the farrowing and nursery phases. *South African Journal of Animal Science*, 51 (3), 332–338. <https://doi.org/10.4314/sajas.v51i3.6>
64. Van Kerschaver, C., Turpin, D., Michiels, J., & Pluske, J. (2023). Reducing weaning stress in piglets by pre-weaning socialization and gradual separation from the sow: A review. *Animals*, 13 (10), 1644. <https://doi.org/10.3390/ani13101644>
65. Boudry, G., Péron, V., Le Huërou-Luron, I., Lallès, J. P., & Sève, B. (2004). Weaning induces both transient and long-lasting modifications of absorptive, secretory, and barrier properties of piglet intestine. *The Journal of Nutrition*, 134 (9), 2256–2262. <https://doi.org/10.1093/jn/134.9.2256>
66. Wolter, B. F., Ellis, M., Curtis, S. E., Parr, E. N., & Webel, D. M. (2002). Effects of feeder-trough space and variation in body weight within a pen of pigs on performance in a wean-to-finish production system. *Journal of Animal Science*, 80 (9), 2241. <https://doi.org/10.2527/2002.8092241x>
67. Zoric, M., Johansson, S.-E., & Wallgren, P. (2015). Behaviour of fattening pigs fed with liquid feed and dry feed. *Porcine Health Management*, 1 (1). <https://doi.org/10.1186/s40813-015-0009-7>

ORCID

- G. Mezhenksy <https://orcid.org/0009-0005-7039-8290>
- S. Usenko <https://orcid.org/0000-0001-9263-5625>
- L. Kuzmenko <https://orcid.org/0000-0002-1776-0714>
- Yu. Lunyk <https://orcid.org/0000-0001-5893-5923>
- B. Shaferivskiy <https://orcid.org/0000-0001-5742-5016>
- M. Ilchenko <https://orcid.org/0000-0003-0163-1384>
- A. Babko <https://orcid.org/0009-0001-5372-0656>
- Yu. Shchotkevych <https://orcid.org/0009-0002-3927-0166>

2025 by the author(s). This is an open-access article distributed under the Creative Commons Attribution License <http://creativecommons.org/licenses/by/4.0>, which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original author and source are credited.